

**ΑΝΩΤΑΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΚΡΗΤΗΣ**

**ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΘΕΜΑ:

ΗΠΙΕΣ(ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ) ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

**ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ:
ΑΝΤΩΝΗΣ ΦΡΑΓΚΟΥΛΗΣ**

**ΚΑΛΑΪΔΟΠΟΥΛΟΥ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ**

**ΜΕΛΑΚΗ
ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ**

ΗΡΑΚΛΕΙΟ 2007

<u>ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....</u>	<u>ΣΕΛ.6</u>
<u>ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....</u>	<u>ΣΕΛ.7</u>
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^Ο ΜΟΡΦΕΣ ΗΠΙΟΥ-ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....</u>	<u>ΣΕΛ.8</u>
<u>1.1 ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΗΠΙΩΝ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....</u>	<u>ΣΕΛ.9</u>
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^Ο ΜΑΖΙΚΟΣ ΕΝΑΝΤΙ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....</u>	<u>ΣΕΛ.10</u>
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^Ο ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....</u>	<u>ΣΕΛ.11-12</u>
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^Ο ΤΑ ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....</u>	<u>ΣΕΛ.13-14</u>
<u>4.2 Ο ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΑΣ.....</u>	<u>ΣΕΛ.14-15</u>
<u>4.3 Ο ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΣ.....</u>	<u>ΣΕΛ.15</u>
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^Ο ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....</u>	<u>ΣΕΛ.16</u>
<u>5.1 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ.....</u>	<u>ΣΕΛ.16</u>
<u>5.2 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ.....</u>	<u>ΣΕΛ.16</u>
<u>5.3 ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ.....</u>	<u>ΣΕΛ.17</u>
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^Ο ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....</u>	<u>ΣΕΛ.18</u>
<u>6.1 ΕΠΙΛΥΣΗ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....</u>	<u>ΣΕΛ.18-19-20</u>
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^Ο ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....</u>	<u>ΣΕΛ.21</u>
<u>7.1 ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....</u>	<u>ΣΕΛ.21</u>
<u>7.2 ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....</u>	<u>ΣΕΛ.21-22</u>
<u>7.3 ΙΟΚΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ.....</u>	<u>ΣΕΛ.22-23</u>
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8^Ο ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....</u>	<u>ΣΕΛ.24</u>
<u>8.1 ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....</u>	<u>ΣΕΛ.24</u>

8.2 ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....ΣΕΛ.24-25

8.3 ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....ΣΕΛ.25

8.4 ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ.....ΣΕΛ.25

8.5 ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....ΣΕΛ.26

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9^ο ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....ΣΕΛ.27-28-29

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10^ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑΣ (EXTREME SPORTS).....ΣΕΛ.30-31-32-33

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11^ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΥΓΕΙΑΣ.....ΣΕΛ.35

11.1 ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....ΣΕΛ.35

11.2 ΙΑΜΑΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣΣΕΛ.35

11.3 ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ.....ΣΕΛ.35

11.4 ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ.....ΣΕΛ.35

11.5 ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΟΜΟΡΦΙΑΣ.....ΣΕΛ.35

11.6 ΘΕΡΜΑΛΙΣΜΟΣ.....ΣΕΛ.35-36-37

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 12^ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ 3^{ΗΣ} ΗΛΙΚΙΑΣ.....ΣΕΛ.38-39

12.1 ΟΙ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΟΙ ΤΟΥ ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ.....ΣΕΛ.39-40

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 13^ο ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....ΣΕΛ.41-42

13.1 ΣΚΟΠΕΛΟΙ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....ΣΕΛ.42-43

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ.....ΣΕΛ.44

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 14^ο ΓΕΩΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....ΣΕΛ.45-46

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 15^ο ΠΑΡΑΛΟΣΙΑΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....ΣΕΛ.47-48

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 16^ο ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....ΣΕΛ.49-50

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 17^ο ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....ΣΕΛ.51-52

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 18^ο ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....ΣΕΛ.53-54

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 19^ο ΟΡΕΙΝΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....ΣΕΛ.55-56

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 20^ο ΧΙΟΝΟΔΡΟΜΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....ΣΕΛ.57-58

ΧΙΟΝΟΔΡΟΜΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ.....ΣΕΛ.59

<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 21^ο ΘΑΛΑΣΣΙΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....</u>	<u>ΣΕΛ.60</u>
<u>21.1 ΟΙ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥ ΘΑΛΑΣΣΙΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....</u>	<u>ΣΕΛ.61</u>
<u>21.2 ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΘΑΛΑΣΣΙΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....</u>	<u>ΣΕΛ.61-62</u>
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 22^ο ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....</u>	<u>ΣΕΛ.63-64</u>
<u>ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....</u>	<u>ΣΕΛ.65-66</u>

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το αντικείμενο που πραγματεύεται η εργασία είναι οι ήπιες (εναλλακτικές) μορφές τουρισμού .

Εναλλακτικές και ήπιες μορφές τουρισμού για την ανάπτυξη των οποίων δεν χρησιμοποιούνται βαριές μορφές τεχνικής αναφέρονται ως οι μορφές εκείνες του τουρισμού, όπου τόσο ο πελάτης όσο και το τουριστικό κύκλωμα υποδοχής σέβονται τη φύση μέχρι σημείου αποφυγής μαζικών μέσων μετακίνησης .

Αυτές οι μορφές τουρισμού αποτελούν αντίβαρο εξισορρόπησης της χώρας στον μαζικό τουρισμό και τα προβλήματα του και ως εκ τούτου επιβάλλεται να συνεχιστούν προκειμένου να αξιοποιηθούν ανεκμετάλλευτοι τουριστικοί πόροι. Η ανωτέρα μορφή της τουριστικής ανάπτυξης νέων περιοχών σε συνεργασία με την τοπική αυτοδιοίκηση και την ιδιωτική πρωτοβουλία πρέπει να συμπεριληφθεί στη χάραξη της τουριστικής πολιτικής εξέλιξη που συμφωνεί με τα μελλοντικά σχέδια των Τ.Ο , λεωφορείων , που βρίσκονται σε αναζήτηση νέων περιοχών και που προτιμούν να στέλνουν τα λεωφορεία τους σε μακρινά ταξίδια.

Η προβολή και προώθηση των περιοχών αυτών στο εξωτερικό συμβάλλει στην οικονομική ανάπτυξη τους αλλά και βελτιώνει την εικόνα της τουριστικής Ελλάδας στο εξωτερικό.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα τελευταία χρόνια έχουν εκδηλωθεί ποικίλες αμφισβητήσεις για την ανάπτυξη των τουριστικών προορισμών εξαιτίας της μαζικοποίησης της τουριστικής διακίνησης, της εντατικής εκμετάλλευσης των πλουτοπαραγωγικών πόρων και των συνεπαγομένων αρνητικών κοινωνικών, πολιτιστικών, οικονομικών και περιβαλλοντολογικών επιπτώσεων. Όλες αυτές οι αμφισβητήσεις έχουν οδηγήσει στην αναζήτηση νέων προτύπων τουριστικής ανάπτυξης, προσφιλείς προς τους διαθέσιμους πόρους και τις κοινωνικές δομές μιας περιοχής. Κατά συνέπεια έχει εκδηλωθεί ένα αυξανόμενο ενδιαφέρον προς τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού. Ο λόγος για αυτό είναι ότι ο εναλλακτικός τουρισμός θεωρείται ότι έχει λιγότερες καταστροφικές συνέπειες στο περιβάλλον, στην κοινωνία και στον πολιτισμό των προορισμών υποδοχής τουριστών, χωρίς να υποβαθμίζει τις θετικές οικονομικές επιπτώσεις.

Από τη σκοπιά της προσφοράς, η στροφή προς τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού, έγκειται στο γεγονός, ότι οι εναλλακτικοί τύποι τουρισμού έχουν λιγότερες επιβλαβείς επιπτώσεις στους προορισμούς υποδοχής τουριστών, χωρίς όμως να περιορίζουν σε σημαντικό βαθμό τα θετικά οικονομικά αποτελέσματα, κάτι που είναι επιθυμητό από όλους εκείνους που βρίσκονται σε θέσεις κλειδιά στην τουριστική ανάπτυξη, καθώς και από τον ντόπιο πληθυσμό.

Από τη σκοπιά της ζήτησης εκδηλώθηκε μια μεταστροφή των επιθυμιών ενός ολοένα και αυξανόμενου αριθμού τουριστών που δεν ήταν ικανοποιημένοι με τον παραδοσιακό συμβατικό τουρισμό, αλλά επιζητούσαν κάτι το νέο και περιπετειώδες από τις διακοπές τους.

Αυτές οι αλλαγές που εκδηλώθηκαν τόσο στην προσφορά, όσο και στη ζήτηση οδήγησαν κατά τη δεκαετία του '80 στην ανάγκη για την ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού, ως εργαλείο κατά της απειλής του μαζικού τουρισμού. Παρ' όλο που ο εναλλακτικός τουρισμός βρίσκεται στο προσκήνιο πάνω από 20 χρόνια, οι περισσότεροι ερευνητές έχουν επικεντρώσει το ενδιαφέρον τους περισσότερο στη σύγκριση του εναλλακτικού τουρισμού με το μαζικό και πολύ λιγότερο στην πραγματική εννοιολογία και τα χαρακτηριστικά του εναλλακτικού τουρισμού που τον κάνουν να διαφοροποιείται από τις άλλες συμβατικές μορφές τουριστικής ανάπτυξης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΜΟΡΦΕΣ ΗΠΙΟΥ (ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ) ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Πριν διερευνήσουμε εκ βάθους τα διάφορα χαρακτηριστικά του εναλλακτικού τουρισμού θα πρέπει να αναφερθούμε στις μορφές που έχει κάνει την εμφάνιση του μέχρι σήμερα, ώστε ο αναγνώστης να είναι σε θέση να κατανοήσει τις δραστηριότητες, τον τύπο των καταλυμάτων και τα είδη των προορισμών που προτιμούν οι εναλλακτικοί τουρίστες .

Σύμφωνα με τον Inskoop ο εναλλακτικός τουρισμός εμφανίζεται με τις παρακάτω μορφές :

1. τουρισμός σε χωριά όπου μικρές ομάδες τουριστών διαμένουν μέσα η κοντά σε παραδοσιακές αλλά συχνά απομονωμένες κοινωνίες για να μάθουν για τη ζωή στο χωριό και το φυσικό ανθρωπογενές περιβάλλον.
2. αγροτικός τουρισμός η αγροτουρισμός όπου οι τουρίστες διαμένουν μαζί με τις οικογένειες των αγροτών για να γνωρίσουν τις δραστηριότητες τους και την αγροτική ζωή.
3. περιπατικούς και ποδηλατικούς γύρους με τους τουρίστες να διαμένουν σε ξενώνες, ιδιωτικές κατοικίες η επιχειρήσεις ενοικιαζόμενων δωματίων που προσφέρουν διαμονή και πρωινό και που κατά τη διάρκεια της παραμονής πραγματοποιούνται συναντήσεις με τους ντόπιους κατοίκους και δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην επαφή με το γηγενή πολιτισμό και το περιβάλλον.
4. τουρισμός αλιείας, όπου οι τουρίστες διαμένουν σε παράκτια χωριά μαζί με τις οικογένειες των ψαράδων και λαμβάνουν μέρος σε ομαδική αλιεία.
5. οικοτουρισμός με περιπάτους η κωπηλασία η κανό σε περιοχές φυσικού κάλλους και με ξεναγήσεις από ντόπιους κατοίκους στα ιδιαίτερα φυσικά χαρακτηριστικά της περιοχής.
6. εθελοντικές δραστηριότητες κατά τη διάρκεια παραμονής σε μια περιοχή με σκοπό την προσφορά βοήθεια σε ειδικά έργα όπως η κατασκευή κτιρίων, παροχή νερού, αρχαιολογικές ανασκαφές, κλπ.

Είναι αξιοσημείωτο ότι οι παραπάνω μορφές εναλλακτικού τουρισμού είναι γενικές και δεν καλύπτουν το πλήθος των δραστηριοτήτων εναλλακτικού τουρίστα που μπορεί να περιλαμβάνει την παρακολούθηση της χλωρίδας και της πανίδας, το γυμνισμό, τη γνωριμία με την τοπική κουλτούρα, τα ήθη και τα έθιμα, εκπαίδευση, κλπ. Παρόλα αυτά είναι κοινώς αποδεκτό ότι ανάλογα με τη μορφή του εναλλακτικού τουρισμού διαφέρουν και οι δραστηριότητες του τουρίστα που όμως αναμφισβήτητα θα πρέπει να είναι φιλικές προς το περιβάλλον και να δίνουν ιδιαίτερη έμφαση στην κουλτούρα του προορισμοί που επισκέπτονται.

1.1 ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΗΠΙΩΝ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Τα τελευταία χρόνια υπάρχει μια τάση σύγχυσης μεταξύ των εννοιών ειδικές μορφές τουρισμού και εναλλακτικές. Για αυτό το λόγο ο Τσάρτας (2001) επιχειρεί μία διάκριση των δύο εννοιών, επικεντρώνοντας το ενδιαφέρον του στο κυρίαρχο κίνητρο που έχει η ζήτηση για αυτές τις 2 μορφές. Όπως αναφέρει στις ειδικές μορφές τουρισμού το κίνητρο μπορεί να αποτελέσει η συμμετοχή σε συνέδρια, η οικολογία, ο πολιτισμός, ενώ στον εναλλακτικό τουρισμό το κίνητρο είναι πιο πολύπλοκο και συνδέεται με συγκεκριμένα θέματα, όπως : τη φυσιολατρία, τα ταξίδια περιπέτειας, τον αθλητισμό και τη γνωριμία με την τοπική παράδοση.

Στην ελληνική βιβλιογραφία έχουν καταγραφεί οι παρακάτω ειδικές και εναλλακτικές μορφές τουρισμού :

- Κοινωνικός τουρισμός
- Αγροτουρισμός, τουρισμός στην ύπαιθρο
- Τουρισμός τρίτης ηλικίας
- Αθλητικός τουρισμός
- Περιηγητικός τουρισμός, τουρισμός περιπέτειας
- Θαλάσσιος τουρισμός
- Οικολογικός τουρισμός, οικοτουρισμός
- Τουρισμός υγείας, ιαματικός τουρισμός, θερμαλιστικός τουρισμός
- Πολιτιστικός τουρισμός
- Εκπαιδευτικός τουρισμός
- Θρησκευτικός τουρισμός
- Επαγγελματικός, συνεδριακός, εκθεσιακός τουρισμός, τουρισμός κινήτρων
- Ορεινός, χειμερινός τουρισμός
- Γυμναστικός τουρισμός
- Χρονομεριστική μίσθωση
- Τουρισμός σε οργανωμένα τουριστικά χωριά ειδικού τύπου (club)
- Τουρισμός σε θεματικά πάρκα και θεματικά μουσεία
- Αστικός τουρισμός

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΜΑΖΙΚΟΣ ΕΝΑΝΤΙ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Από τις μορφές του εναλλακτικού τουρισμού που παρουσιάστηκαν παραπάνω κατανοούμε ότι ο εναλλακτικός τουρισμός θεωρείται ως διαμετρικά αντίθετος του μαζικού, με τον μαζικό να εμφανίζεται ως καλός και ο μαζικός ως κακός. Όπως αναφέρουν διάφοροι μελετητές η πλειοψηφία των αρνητικών συνεπειών της τουριστικής ανάπτυξης προκύπτει από το μαζικό τουρισμό, για το λόγο ότι συγκεντρώνει μεγάλο αριθμό τουριστών, απαιτεί επενδύσεις μεγάλης κλίμακας και λιγότερη συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας στην αναπτυξιακή διαδικασία.

Για το λόγο ότι ο μαζικός τουρισμός χαρακτηρίζεται από συγκέντρωση της προσφοράς και της ζήτησης στο χώρο και στο χρόνο και με λιγότερη ευαισθησία στους εγχώριους πλουτοπαραγωγικούς πόρους, εξαιτίας του εντατικού τύπου τουριστικής ανάπτυξης και της συμπεριφοράς των τουριστών που προσελκύνονται από φθηνές αγοραστικές επιλογές θεωρείται από πολλούς ως τουρισμός με πολλές αρνητικές επιπτώσεις. Ως εκ τούτου ο μαζικός τουρισμός θεωρείται υψηλών επιπτώσεων και ο εναλλακτικός χαμηλών. Με άλλα λόγια, ο μαζικός τουρισμός μπορεί να θεωρηθεί ως μια παλιομοδίτικη μορφή τουρισμού και ο εναλλακτικός ως μια νέα, που εμπεριέχει αξίες, σέβεται το περιβάλλον, τα πολιτισμικά μνημεία και τις παραδόσεις, δημιουργεί περισσότερες ευκαιρίες για τον ντόπιο πληθυσμό ενώ ταυτόχρονα ελαχιστοποιεί τις αρνητικές επιδράσεις, προσδίδοντας ιδιαίτερο ενδιαφέρον στους πόρους που διαθέτει ένας προορισμός και στις επιθυμίες πεπειραμένων ταξιδιωτών που θέλουν να βιώσουν αυθεντικές εμπειρίες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Έχουν αναφερθεί δύο προϋποθέσεις για την ανάπτυξη ενός προορισμού, «οι απαραίτητες» και «οι επιβεβλημένες». Οι «απαραίτητες» προϋποθέσεις αναφέρονται στους διάφορους παράγοντες που οδηγούν αρχικά τους ανθρώπους να επισκεφθούν τους διάφορους τουριστικούς προορισμούς και που περιλαμβάνουν τα ειδυλλιακά τοπία, τις καθαρές θάλασσες, τους αρχαιολογικούς θησαυρούς, κ.λπ. Εντούτοις αν και υπάρχουν πολλοί προορισμοί πλούσιοι σε «απαραίτητες» προϋποθέσεις αρκετοί από αυτούς δεν καταφέρνουν ποτέ να περάσουν από την πιθανότητα της ανάπτυξης στην τελική υλοποίησή της, επειδή στερούνται «επιβεβλημένων» προϋποθέσεων, δηλαδή τη θέληση κάποιου ή κάποιων ατόμων για την ανάπτυξη του τουρισμού, μέσω επενδύσεων για την κατασκευή της απαραίτητης υποδομής και την ίδρυση επιχειρήσεων μεταφοράς, διανομής, σίτισης και ψυχαγωγίας.

Από τον κανόνα αυτό δεν θα μπορούσαν να ξεφύγουν οι περιοχές της υπαίθρου. Η ανάπτυξη του τουρισμού στην ύπαιθρο συνήθως απαιτεί μεγάλες επενδύσεις, κυρίως σε υποδομή αφού οι περισσότερες αγροτικές και ορεινές περιοχές δεν έχουν τις απαραίτητες υποδομές για την προσέλκυση των τουριστών, όπως οδικό δίκτυο, υπηρεσίες υγείας, αστυνόμευσης, κ.λπ. Αυτές οι υποδομές τις περισσότερες φορές δεν είναι δυνατόν να πραγματοποιηθούν από ιδιώτες. Συνεπώς απαραίτητο είναι να επενδύει το κράτος σε υποδομή και να προσφέρει κίνητρα στον πληθυσμό της υπαίθρου για να επενδύσουν στον εναλλακτικό τουρισμό.

Δεν αρκεί λοιπόν να γίνουν επενδύσεις υποδομής μόνο από το δημόσιο τομέα, αλλά αναγκαίο είναι να επενδύσουν οι ντόπιοι κάτοικοι και να υποστηρίξουν τις προσπάθειες για εναλλακτικού τύπου ανάπτυξη. Μερικές φορές υπάρχει δυσκολία του πληθυσμού της υπαίθρου και των ορεινών περιοχών να αναμιχθούν σε νέες επιχειρηματικές δραστηριότητες, όπως προσφορά υπηρεσιών σε τουρίστες, που συχνά δεν συμβαδίζουν με την παραδοσιακή τους ενασχόληση. Επίσης οι ντόπιοι κάτοικοι δεν έχουν πάντοτε τις απαραίτητες γνώσεις, τις δεξιότητες και τους πόρους για να δραστηριοποιηθούν στον εναλλακτικό τουρισμό και να προωθήσουν σε ικανοποιητικό βαθμό τα προϊόντα που προσφέρουν. Η έλλειψη των επιβεβλημένων προϋποθέσεων, δηλαδή δημοσίων ή και ιδιωτικών επενδύσεων έχει ως αποτέλεσμα, ενώ πολλές περιοχές της υπαίθρου διαθέτουν τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την ανάπτυξη του εναλλακτικού τουρισμού να μην μπορούν να τον αναπτύξουν.

Βέβαια αυτονόητο είναι ότι δεν είναι όλες οι περιοχές της υπαίθρου εξίσου ελκυστικές. Συνεπώς η κατασκευή καταλυμάτων και υποδομής δεν μπορεί πάντοτε να εγγυηθεί την εισροή τουριστών, αλλά πρέπει να υπάρχει η δυνατότητα δημιουργίας ενός εναλλακτικού 'πακέτου' διακοπών που θα είναι ικανό να προσελκύσει και να διατηρήσει μία συνεχή, αλλά ελεγχόμενη ζήτηση. Επίσης απαραίτητη είναι η προώθηση του προσφερόμενου προϊόντος σε μία προσπάθεια να διαφημιστεί το προϊόν στην αγορά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

ΤΑ ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Ο εναλλακτικός τουρισμός παρουσιάζει ποικίλα διαφοροποιητικά χαρακτηριστικά σε σύγκριση με το μαζικό. Αυτά τα διαφοροποιητικά χαρακτηριστικά παρουσιάζονται και αναλύονται παρακάτω.

4.1 ΤΑ ΚΙΝΗΤΡΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΑ

Το κίνητρο για διακοπές γεννιέται από τη ύπαρξη κάποιας ανάγκης. Συνεπώς το κίνητρο αποτελεί την κινητήρια δύναμη που ωθεί κάποιο άτομο στην εκπλήρωση αυτής της ανάγκης. Για αυτό ένα από τα βασικότερα προσδιοριστικά χαρακτηριστικά του εναλλακτικού τουρισμού αποτελεί το κυρίαρχο κίνητρο ή η ομάδα κινήτρων που οδηγούν τον τουρίστα στην επιλογή κάποιου εναλλακτικού προορισμού.

Η ομάδα των κινήτρων που οδηγούν κάποιο άτομο σε εναλλακτικό τουρισμό συνδέεται άμεσα με πρότυπα τουριστικής ανάπτυξης τα οποία διαφέρουν ριζικά από αυτά που επιβάλλει ο οργανωμένος μαζικός τουρισμός. Συγκεκριμένα τα κίνητρα που ωθούν κάποιο άτομο σε «εναλλακτικού τύπου» διακοπές είναι διαφορετικά από τα κίνητρα του συνηθισμένου μαζικού τουρίστα που θεωρείται «απαθής», «λιγόψυχος», «νεοαποικιστής», και «άξεστος». Αυτή η διαφορά στα κίνητρα του εναλλακτικού τουρίστα από όλα σχεδόν τα άλλα είδη τουρισμού τείνει να τον απομονώνει σε ευδιάκριτες κατηγορίες που η κάθε μία από αυτές παρουσιάζει τις δικές της ιδιαιτερότητες. Ο εναλλακτικός τουρίστας έχει διαφορετικής μορφής κίνητρα που μπορούν να νοηθούν ως αυτά των λεγόμενων ενεργητικού τύπου διακοπών (με δραστηριότητες όπως : περιπλάνηση, περίπατος, αναρρίχηση, τουρισμός «περιπέτειας»), εξερευνητικού χαρακτήρα και επικοινωνίας (ιστορικοί και αρχαιολογικοί χώροι, συναναστροφή με τους ντόπιους κατοίκους, τον αυτόχθων πολιτισμό και τα ήθη και τα έθιμα) και δεσμευτικού χαρακτήρα (εθελοντική προσφορά υπηρεσιών σε αποστολές του εξωτερικού, προσφορά βοήθειας και ενίσχυσης, συμμετοχή σε αρχαιολογικές ανασκαφές, εργασιακές κατασκηνώσεις, κ.λπ.)

Συνεπώς, στις εναλλακτικές μορφές τουρισμού οι διακοπές δεν πραγματοποιούνται σαν μια μεμονωμένη προσπάθεια φυγής από την καθημερινότητα, αλλά το ταξίδι αποκτάει νόημα με κοινωνικές, πολιτιστικές, περιβαλλοντολογικές και εκπαιδευτικές προεκτάσεις. Συνοπτικά οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού «καταγράφουν την έμφαση που δίνεται στα κίνητρα που σχετίζονται με το περιβάλλον και την αυτονομία στο ταξίδι». Επίσης το εναλλακτικό ταξίδι μπορεί να θεωρηθεί ως μία αντίδραση του τουρίστα στη μοντέρνα εμπορευματοποίηση και

στην προσπάθεια των τουριστικών προορισμών να επιδείξουν μία σειρά «κατασκευασμένων» γεγονότων ως αυθεντικών.

4.2 Ο ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΑΣ

Ο εναλλακτικός τουρίστας δεν αναζητά μεγάλα και σύγχρονα ξενοδοχεία που είναι κατασκευασμένα και εξοπλισμένα με διεθνή πρότυπα αλλά συνηθίζει να επιλέγει μικρού μεγέθους καταλύματα που αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της ντόπιας κουλτούρας και του τρόπου ζωής. Δείχνει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την παραδοσιακή μαγειρική, το φυσικό περιβάλλον, τη συμμετοχή στα τοπικά δρώμενα, π.χ. πολιτιστικές εκδηλώσεις, φεστιβάλ, γιορτές, κλπ.

Για το λόγο ότι ο εναλλακτικός τουρίστας διαφέρει από τα καθιερωμένα πρότυπα του μαζικού τουρισμού δεν μπορεί να θεωρηθεί ως «πελάτης» η «καταναλωτής» ενώ είναι γεγονός ότι ο εναλλακτικός τουρισμός προσφέρει μια εναλλαγή στον καθιερωμένο τρόπο ζωής που έχει κυριαρχήσει τα τελευταία χρόνια στα αστικά κέντρα.

Σύμφωνα με το MacLeod πολλές φορές οι εναλλακτικοί τουρίστες προτιμούν τη φυσική απελευθέρωση ακολουθώντας το πρότυπο του γυμνισμού στην παραλία. Σύμφωνα με τους Laarman & Durst ο εναλλακτικός τουρίστας έχει τα παρακάτω χαρακτηριστικά :

- Προσπαθεί να επισκέπτεται μέρη που δεν τα έχει πατήσει ανθρώπινο πόδι
- Διεγείρεται από το αίσθημα της περιήγησης
- Προσπαθεί να αποφύγει «τον πολιτισμό» για κάποιο χρονικό διάστημα
- Προσπαθεί να δημιουργήσει κανάλια επικοινωνίας με τον ντόπιο πληθυσμό
- Δεν επιζητάει την ύπαρξη τουριστικής υποδομής
- Συλλέγει περισσότερες πληροφορίες πριν και κατά τη διάρκεια του ταξιδιού του
- Ταξιδεύει μόνος του ή σε μικρές ομάδες
- Είναι καλά εκπαιδευμένος
- Έχει περισσότερα έσοδα από τον μέσο τουρίστα
- Τείνει να παραμένει σε μία χώρα για περισσότερες μέρες από τον κλασικό τουρίστα

Οι τύποι των τουριστών που επισκέπτονται κάποιο τουριστικό προορισμό σχετίζονται άμεσα με το στάδιο του κύκλου ζωής που βρίσκεται. Σύμφωνα με το κοινά αποδεκτό μοντέλο του Butler ο κύκλος ζωής μιας τουριστικής περιοχής περνάει από τα εξής έξι στάδια :εξερεύνηση, εμπλοκή, ανάπτυξη, εδραίωση και τελικά ανανέωση η πτώση.

Οι εναλλακτικοί τουρίστες συνηθίζουν να επισκέπτονται μια περιοχή που βρίσκεται στο στάδιο της εξερεύνησης ή της εμπλοκής, όταν δηλαδή οι τουριστικές αφίξεις είναι λιγιστές, η υποδομή και η επικοινωνία με τον έξω κόσμο βρίσκεται στα σπάργαλα της οι αλλαγές στην κοινωνική δομή και στο περιβάλλον είναι σχεδόν ανύπαρκτες και ο έλεγχος των πλουτοπαραγωγικών πόρων βρίσκεται στα χέρια του ντόπιου πληθυσμού. Όταν όμως μια τουριστική περιοχή περάσει στο στάδιο της ανάπτυξης και στα επακόλουθα από αυτό στάδια επέρχονται τρομακτικές αλλαγές στις κοινωνικοπολιτιστικές και περιβαλλοντολογικές δομές που οι εναλλακτικοί τουρίστες δεν μπορούν τις αποδεχτούν και ως εκ τούτου αποχωρούν αποφεύγοντας να επισκεφθούν ξανά αυτόν τον προορισμό ενώ αναζητούν νέους πιο αυθεντικούς και μη εμπορευματοποιημένους τόπους για τα μελλοντικά τους ταξίδια.

4.3 Ο ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΣ

Μέσω του μαζικού τουρισμού δημιουργείται η τάση για ομογενοποίηση του τουριστικού προϊόντος κάτι που έρχεται σε αντιπαράθεση με τον εναλλακτικό τουρισμό που επικεντρώνεται στη διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος. Στην επίτευξη αυτής της διαφοροποίησης σημαντικό ρόλο διαδραματίζει ο χώρος που επισκέπτεται ο τουρίστας. Όπως σημειώνουν διάφοροι μελετητές (π.χ. Ahmed, Andronikos, Berno, Cohen, McCannell) οι περισσότεροι τουριστικοί προορισμοί επικρίνονται ότι στερούν από τον τουρίστα την αυθεντικότητα του ταξιδιού με το να δημιουργούν πλαστά θέλγητρα που έχουν ως μοναδικό σκοπό την τουριστική κατανάλωση. Όπως χαρακτηριστικά σημειώνει ο Haywood οι τουρίστες είναι καταναλωτές και χρήστες των πόρων κάθε κοινωνίας και επομένως η ίδια η κοινωνία αποτελεί ένα είδος εμπορεύματος. Στην πραγματικότητα μερικές κοινωνίες σκόπιμα κατασκευάζονται ή και τροποποιούνται για κατανάλωση από τους τουρίστες. Αντιθέτως στον εναλλακτικό τουρισμό ελκυστικά στοιχεία του προϊόντος αποτελούν το νέο, το πρωτοποριακό, το παρθένο ή το ανεξερεύνητο που τον κάνουν να διαφέρει από άλλες κορεσμένες τουριστικές περιοχές. Ο εναλλακτικός τουρίστας ελκύεται από ένα ιδανικά ονειρεμένο και ήσυχο περιβάλλον, τη γνωριμία με τον πολιτισμό της περιοχής και την ιδέα της συνάντησης με τον ντόπιο πληθυσμό. Η φύση, η παράδοση, τα ήθη και έθιμα, οι παραδοσιακοί χοροί, τα τραγούδια και η ντόπια αρχιτεκτονική αποτελούν ελκτικά χαρακτηριστικά ενός εναλλακτικού τουριστικού προορισμού. Από την άλλη, ενώ οι αριθμοί των τουριστών που επισκέπτονται έναν εναλλακτικό προορισμό είναι μικροί η επικοινωνία με τον ντόπιο πληθυσμό είναι όχι μόνο μεγάλη αλλά και μεγαλύτερης χρονικής διάρκειας καθώς οι τουρίστες επιζητούν μια πιο αυθεντική συναναστροφή με το ντόπιο πληθυσμό (Weaver). Επομένως η επιλογή για κάποιο εναλλακτικό ταξίδι δεν συμβαδίζει με την αστικοποίηση του τουριστικού προορισμού όπως συμβαίνει με το μαζικό τουρισμό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

5.1 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Θετικές :

- Δημιουργία εισοδημάτων και θέσεων εργασίας
- Δημιουργία διασυνδέσεων με άλλους τομείς της τοπικής οικονομίας και αύξηση των πολλαπλασιαστικών επιδράσεων από την τουριστική κατανάλωση
- Περιφερειακή ανάπτυξη
- Οικονομικά οφέλη από τη βιώσιμη χρήση των προστατευόμενων περιοχών

Αρνητικές :

- Αύξηση τρεχουσών δαπανών για τη συντήρηση της υποδομής, την προώθηση κ.λπ.
- Αβεβαιότητα των εισοδημάτων
- Διαρροές εισοδήματος λόγω εισαγωγών
- Ζημιά από εμπορευματοποίηση της άγριας πανίδας και χλωρίδας και του πολιτισμού

5.2 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Θετικές :

- Αυξημένα κίνητρα για την προστασία του περιβάλλοντος και την αποκατάσταση των βιότοπων
- Αναβάθμιση των βιότοπων και των πολιτιστικών μνημείων (μέσω δωρεών, καλύτερη αστυνόμευση, πληρωμή εισιτηρίων εισόδου, κ.λπ.)
- Οι περιοχές προστατεύονται εξαιτίας του τουρισμού παρέχουν διάφορα περιβαλλοντολογικά οφέλη
- Αύξηση της υποδομής και των υπηρεσιών προς χρήση από το ντόπιο πληθυσμό

Αρνητικές :

- Υπέρβαση της φέρουσας ικανότητας
- Γρήγοροι ρυθμοί ανάπτυξης και αυξημένες πιέσεις στη χρήση γης
- Ευαίσθητες περιοχές μπορούν να εκτεθούν σε λιγότερο ήπιες μορφές τουρισμού
- Υπάρχει η πιθανότητα να υπερισχύσει η οικονομική αξία της φύσης, ανάλογα με την ελκυστικότητα της

5.3 ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Θετικές :

- Ο εναλλακτικός τουρισμός είναι προσιτός σε ένα ευρύ φάσμα του πληθυσμού
- Αύξηση της συνειδητοποίησης μεταξύ των εναλλακτικών τουριστών και του ντόπιου πληθυσμού και δημιουργία πολιτιστικής ταυτότητας

Αρνητικές :

- Εισβολή σε ευαίσθητους πολιτισμούς
- Επιβολή ξενόφερτου συστήματος αξιών
- Εκτόπισμα των τοπικών πολιτισμικών στοιχείων
- Απώλεια του τοπικού ελέγχου (ξένοι επενδυτές και εργαζόμενοι, κ.λπ.)
- Πιθανή δυσαρέσκεια και ανταγωνισμός μεταξύ των ντόπιων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Η ανάπτυξη του εναλλακτικού τουρισμού δεν είναι πάντοτε εύκολη. Προκύπτει ότι υπάρχουν μία σειρά από προϋποθέσεις για την επιτυχία του εναλλακτικού τουρισμού αυτές οι προϋποθέσεις συνοψίζονται παρακάτω :

- **Πόλοι έλξης:** απαραίτητη είναι η ύπαρξη διάφορων πόλων έλξης δηλαδή η ύπαρξη διάφορων περιβαλλοντολογικών, πολιτιστικών και λαογραφικών στοιχείων.
- **Τουριστική υποδομή:** απαραίτητη είναι η ύπαρξη υποδομής για την πρόσβαση στην περιοχή, χώροι στάθμευσης, ηλεκτροδότηση, υδροδότηση, συλλογή απορριμμάτων, ιατροφαρμακευτική περίθαλψη κ.λ.π. Βέβαια η υποδομή αυτή δεν θα πρέπει να είναι μεγάλης κλίμακας ώστε να αποφεύγονται οι μαζικές αφίξεις.
- **Επιχειρήσεις προσφοράς υπηρεσιών:** για την εξυπηρέτηση των εισερχόμενων τουριστών απαραίτητη είναι η δημιουργία επιχειρήσεων διαμονής, σίτισης, ψυχαγωγίας, κλπ που θα ικανοποιήσουν τις ανάγκες των τουριστών. Επίσης πρέπει να υπάρχουν επιχειρήσεις που θα προσφέρουν εναλλακτικά προϊόντα που σχετίζονται με την παράδοση και το περιβάλλον.
- **Φιλοξενία:** καλή και φιλική συμπεριφορά του ντόπιου πληθυσμού και των απασχολουμένων στις τουριστικού τύπου επιχειρήσεις προς τον εισερχόμενο τουρισμό. Στην επίτευξη αυτού απαραίτητη είναι η εκπαίδευση του ντόπιου πληθυσμού και των απασχολουμένων στον τουρισμό για τη σημασία του τουρισμού στην περιοχή τους.
- **Προώθηση:** για να γίνει γνωστό το εναλλακτικό τουριστικό προϊόν απαραίτητη είναι η προώθηση του στο ευρύ κοινό με τη χρήση των διάφορων τεχνικών μάρκετινγκ, όπως διαφήμιση, προώθηση κλπ .

ΕΠΙΛΥΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Είναι αξιοσημείωτο ότι δεν είναι και τόσο εύκολο, όσο αρχικά φαίνεται η ανάπτυξη του εναλλακτικού τουρισμού. Το βασικό πρόβλημα για τη λειτουργία των εναλλακτικού τύπου επιχειρήσεων είναι ότι οι περισσότεροι κάτοικοι της ενδοχώρας δεν έχουν τις απαραίτητες γνώσεις, εκπαίδευση και πείρα αναφορικά με τον τουρισμό. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο Gilling για τις αγροτικές

περιοχές: «οι αγρότες πιστεύουν ότι επειδή γνωρίζουν πώς να φροντίζουν τα ζώα τους, γνωρίζουν επίσης και πώς να εξυπηρετούν τους ανθρώπους». Όμως στην κοινή πρακτική τα πράγματα είναι διαφορετικά αφού σε μια τουριστική επιχείρηση εναλλακτικού τύπου το προϊόν που προσφέρεται είναι υπηρεσίες και συνεπώς υπάρχει άμεση επαφή του ατόμου που τις προσφέρει με τον καταναλωτή. Γι' αυτό απαραίτητη είναι η ύπαρξη ενός μεταβατικού σταδίου από την απασχόληση με τις παραδοσιακές δραστηριότητες μέχρι τη σύζευξή τους με τον τουρισμό. Τις περισσότερες φορές το μεταβατικό αυτό στάδιο είναι δύσκολο αφού οι περισσότεροι κάτοικοι της υπαίθρου δεν έχουν την πείρα της λειτουργίας μιας τουριστικής επιχείρησης. Απαραίτητο λοιπόν είναι για την ανάπτυξη του εναλλακτικού τουρισμού η καθοδήγηση από τους δημόσιους κυρίως φορείς.

Στο παρελθόν οι προσπάθειες για την ανάπτυξη του εναλλακτικού τουρισμού είχαν εστιαστεί, ως επί το πλείστον, στην προσφορά και πιο συγκεκριμένα στη χορήγηση κινήτρων για την κατασκευή εναλλακτικού τύπου επιχειρήσεων χωρίς όμως να υπάρχει ένα θεσμικό πλαίσιο με ειδικές ποιοτικές προδιαγραφές και εθνικός σχεδιασμός για τις ήπιες μορφές τουρισμού. Αυτό σε συνδυασμό για τη σχετική ελαστικότητα και ασάφεια που παρουσιάζεται στα κριτήρια χρηματοδότησης των εναλλακτικού τύπου επιχειρήσεων οδήγησε στη δημιουργία μιας πληθώρας επιχειρήσεων, που ενώ δημιουργήθηκαν με την ονομασία εναλλακτικές στην ουσία το μόνο που κάνουν είναι να αυξάνουν την προσφορά κρεβατιών. Πολλές από αυτές τις επιχειρήσεις αναγκάζονται να κλείσουν, να υπολειτουργούν ή να αλλάξουν χρήση αφού δεν καταφέρνουν να ανταπεξέλθουν στις υποχρεώσεις τους.

Ακόμη και για τις εν λειτουργία εναλλακτικού τύπου επιχειρήσεις η έλλειψη ενός κεντρικού φορέα για το συντονισμό τους, την παροχή πληροφοριών και την προβολή τους στο ευρύ κοινό και η ανικανότητα των ιδιοκτητών τους να προβάλουν μόνοι τους το προϊόν τους, δεν τους αφήνει πολλά περιθώρια ανάπτυξης και κερδοφορίας. Λύση σε ορισμένα από τα προαναφερόμενα προβλήματα και την καλύτερη ανάπτυξη του τουρισμού στην υπαίθρο και στις ορεινές περιοχές μπορεί να δοθεί με την εγκαθίδρυση δικτύων ή με άλλα λόγια τουριστικών διαδρομών, μεταξύ επιχειρήσεων που προσφέρουν συναφή προϊόντα ή μεταξύ επιχειρήσεων που προσφέρουν ανόμοια μεταξύ τους προϊόντα, όπως έχει προταθεί από διάφορες μελέτες.

Η δημιουργία τέτοιων δικτύων προσφέρει μεγαλύτερη ικανοποίηση στους τουρίστες από τον προορισμό που επισκέπτονται και δίνει τη δυνατότητα στις περιοχές της περιφέρειας να αυξήσουν την καταναλωτική δαπάνη των εισερχομένων τουριστών και κατά συνέπεια να αυξηθούν τα εισοδήματα και οι θέσεις εργασίας στην υπαίθρο και στις ορεινές περιοχές.

Κάτοικοι των περιοχών που υποδέχονται τους τουρίστες είναι απαραίτητο να συμμετέχουν ενεργά στην αναπτυξιακή διαδικασία και να είναι σύμφωνοι με τον τρόπο ανάπτυξης του εναλλακτικού τουρισμού στην περιοχή τους. Τα χρήματα που

εισρέουν στις περιοχές της υπαίθρου μέσω της ενασχόλησης των κατοίκων της με τουριστικές δραστηριότητες εναλλακτικού τύπου συντελούν στο να αναζωογονηθεί η οικονομία τους και να παραμείνει ο ντόπιος πληθυσμός στην πατρική του γη. Επίσης η ανάπτυξη του εναλλακτικού τουρισμού μπορεί να συμβάλει αποφασιστικά στην επίλυση ποικίλων προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι περιοχές της ενδοχώρας, μέσω της συγκράτησης του ντόπιου πληθυσμού στην πατρική γη και της δημιουργίας συμπληρωματικού εισοδήματος και απασχόλησης. Γι αυτό το λόγο ο εναλλακτικός τουρισμός μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως μοχλός τοπικής ανάπτυξης. Είναι σίγουρο ότι μέχρι σήμερα περισσότερες περιοχές της υπαίθρου, δεν έχουν ωφεληθεί από το μοντέλο της μαζικής τουριστικής ανάπτυξης που έχουν ακολουθήσει οι περισσότεροι προορισμοί. Παρόλο που δεν υποστηρίζει κανείς ότι οι ορεινές και αγροτικές περιοχές πρέπει να ακολουθήσουν ένα τέτοιο πρότυπο, λόγω των αναρίθμητων αρνητικών επιπτώσεων που παρουσιάζει, δεν σημαίνει ότι ο εναλλακτικός τουρισμός θα λύσει τα πολυάριθμα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι περισσότερες περιοχές της ενδοχώρας. Η αντίληψη ότι ο τουρισμός αντιπροσωπεύει πανάκεια στα προβλήματα που αντιμετωπίζει η περιφέρεια και ότι είναι «το μαγικό ραβδί» που θα διεγείρει την οικονομική τους ανάπτυξη πρέπει να αντιμετωπιστεί με ιδιαίτερη προσοχή(Hoggart-Sharpley).

Στις προσεχείς σελίδες ακολουθεί πλήρης ανάλυση των προλεχθέντων μορφών του εναλλακτικού τουρισμού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο

ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

7.1 ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Ο οικότουρισμός σε αντίθεση με τον μαζικό τουρισμό θεωρείται ως ένα υποσύνολο του εναλλακτικού τουρισμού ο οποίος δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην αειφορία και στο φυσικό περιβάλλον ως κύριο κίνητρο για την πραγματοποίηση ενός ταξιδιού.

7.2 ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Σύμφωνα με τους Wallace & Pierce :

Οικότουρισμός είναι το ταξίδι σε σχετικά αδιατάρακτες φυσικές περιοχές για τη μελέτη, την απόλαυση ή την εθελοντική παροχή βοήθειας. Είναι ταξίδι που ασχολείται με τη χλωρίδα, την πανίδα, τη γεωλογία, και τα οικοσυστήματα μιας περιοχής, καθώς επίσης και τους ανθρώπους που ζουν γύρω από αυτές τις περιοχές, τις ανάγκες τους, τον πολιτισμό τους και τις σχέσεις τους με τη γη. Θεωρεί τη φύση ως το «σπίτι όλων μας» υπό μία σφαιρική έννοια («eco» σημαίνει οίκος), αλλά και «σπίτι των κατοίκων των κοντινών περιοχών». Οραματίζεται ένα εργαλείο για τη συντήρηση και τη βιώσιμη ανάπτυξη ειδικότερα στις περιοχές που οι ντόπιοι κάτοικοι καλούνται να αποποιηθούν την καταναλωτική χρήση προς όφελος τρίτων.

Ο οικότουρισμός πρέπει να αναπτύσσεται με τέτοιο τρόπο ώστε να ικανοποιούνται οι ανάγκες του ντόπιου πληθυσμού. Συχνά οι κοινωνίες που εντοπίζονται στα όρια των προστατευομένων για την ανάπτυξη του οικότουρισμού περιοχών, συχνά αναγκάζονται να περιορίσουν τις δραστηριότητές τους ή και να τις εγκαταλείψουν αφού οι περιοχές αυτές υπόκεινται σε όλο και μεγαλύτερο κρατικό παρεμβατισμό. Αυτό συχνά οδηγεί σε έντονο ανταγωνισμό στις σχέσεις μεταξύ των ντόπιων και των τουριστών, λόγω του ότι ο ντόπιος πληθυσμός μπορεί να στερηθεί όχι μόνο την πρόσβαση σε περιοχές κυνηγιού, ψαρέματος ή και σε ιερούς τόπους αλλά και τη

δυνατότητα να αποσύρονται και να απομονώνονται σε τόπους-καταφύγια της άγριας φύσης. Αντί αυτού θα πρέπει να δημιουργηθούν προϋποθέσεις για συμβίωση μεταξύ του οικοτουρισμού και του ντόπιου πληθυσμού.

7.3 ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Κατά την άποψή μας η εν δυνάμει συμβολή του οικοτουρισμού στην προστασία του περιβάλλοντος ή στον έλεγχο και την αποφυγή αρνητικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων δεν εξαρτάται και δεν πραγματοποιείται μόνο από προγράμματα και σωστές πρακτικές οικοτουριστικής ανάπτυξης, αλλά απαιτεί και συναρτάται με ορισμένες προϋποθέσεις και ευρύτερα πλαίσια σχεδιασμού και αναπτυξιακών παραγόντων όπως:

- Ύπαρξη ολοκληρωμένων και ευρύτερα αποδεκτών μέτρων και κατευθύνσεων δράσης που συναρτώνται με συγκεκριμένες νομοθετικές ρυθμίσεις, μέτρα χωροταξικού σχεδιασμού, διεργασίες περιβαλλοντικής διαχείρισης και διαδικασίες ενημέρωσης, πληροφόρησης και μάρκετινγκ.
- Προαγωγή της γνώσης και επιμόρφωσης τόσο του επισκέπτη-τουρίστα όσο και των ντόπιων κατοίκων και των απασχολουμένων στον τουρισμό, με διεργασίες πληροφόρησης, ενημέρωσης και εκπαίδευσης τέτοιες που διαμορφώνουν ένα «στυλ ζωής» και συμπεριφοράς και που παράλληλα συμβάλλουν στον «εξανθρωπισμό του ταξιδιού» και στο σεβασμό του περιβάλλοντος.
- Επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου για την καλύτερη δυνατή χωρική και χρονική κατανομή των τουριστών, σε συνάρτηση με επιλεκτικά μέτρα μάρκετινγκ για προσέλκυση ορισμένων τύπων τουριστών.

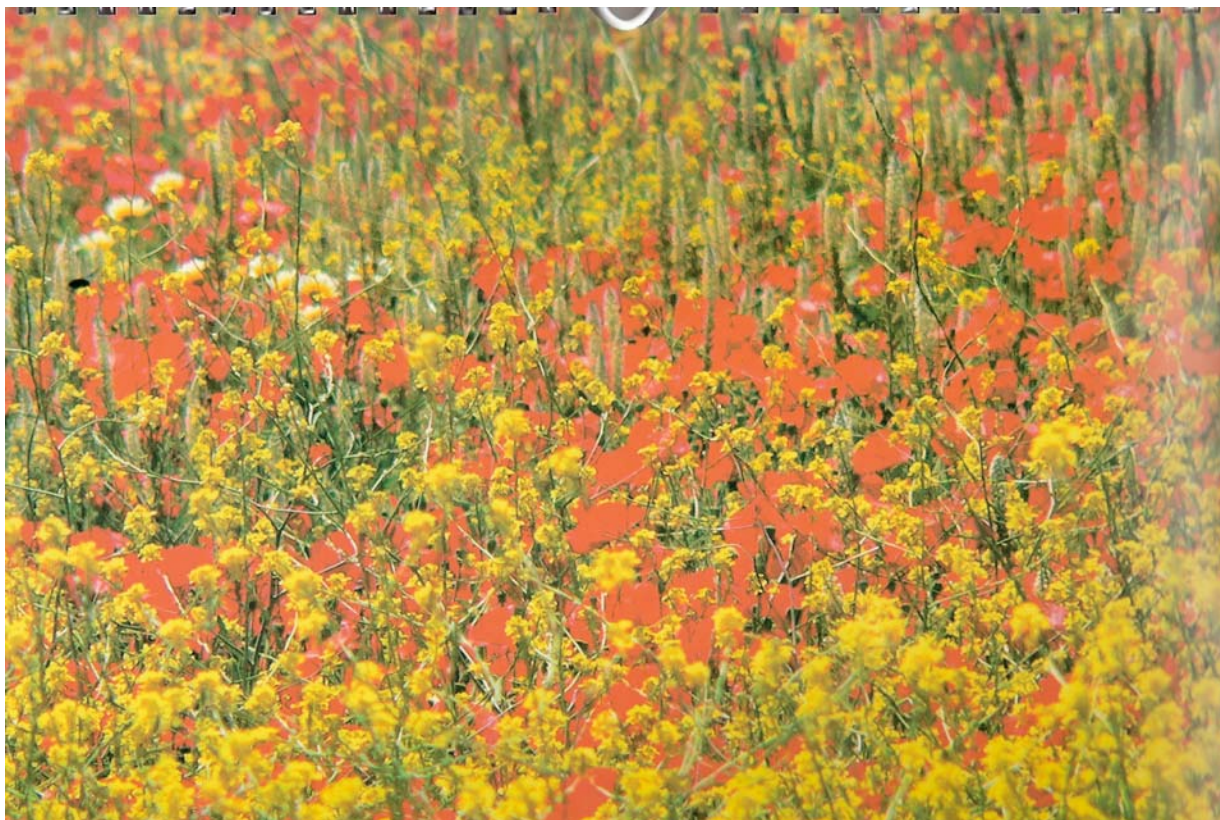
Κυριότεροι παράγοντες που συζητούνται και εξετάζονται ως συντελεστές μιας αποδοτικής συμβολής στη σχέση οικοτουρισμού-περιβάλλοντος θεωρούνται:

- Οι συντονισμένες ενέργειες των αρμόδιων φορέων τουρισμού, προς την κατεύθυνση μιας σωστής διασύνδεσης του οικοτουρισμού με άλλους τύπους ή προϊόντα τουρισμού, και κυρίως ένταξης τοπικών κοινοτήτων και οργανώσεων(οικολογικών, περιβαλλοντικών, πολιτιστικών) στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων.

- Η ορθολογική διαχείριση της φυσικής κληρονομιάς ή των περιβαλλοντικών (φυσικών και πολιτιστικών) πόρων, διαχείριση που απαιτεί συνεργασία δημόσιων και ιδιωτικών φορέων και καλύπτει την προστασία-αναβάθμιση των πόρων αλλά και τη σωστή ερμηνεία-προβολή της σημασίας τους.
- Η θετική ανταπόκριση και ένταξη της τουριστικής βιομηχανίας (επιχειρήσεις) στις δραστηριότητες οικοτουρισμού η οποία ακολουθεί και προσαρμόζεται στις περιβαλλοντικές πολιτικές του δημοσίου, ενώ παράλληλα ασκεί περιβαλλοντικούς ελέγχους στα προϊόντα που αναπτύσσει και διαθέτει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8^ο

ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

8.1 ΜΟΡΦΕΣ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Αναπτυχθήκαν πολλές μορφές αγροτουριστικών επιχειρήσεων, αλλά στην πρώτη περίοδο αυτής της νέας μορφής τουρισμού φανήκαν να κερδίζουν έδαφος τα αγροτουριστικά συγκροτήματα συνεταιριστικής μορφής. Αναπτυχθήκαν κυρίως στην Ιταλία είτε με τη μορφή πανσιόν μέσα σε αγρόκτημα είτε με τη μορφή συνεταιρισμού προβολής τοπικών προϊόντων, που παράλληλα διαχειρίζεται και ένα αγροτουριστικό συγκρότημα (συνήθως με μορφή μικρού ξενοδοχείου). Το ενδιαφέρον στοιχείο έγκειται στο γεγονός ότι έχει υπάρξει έντονη παρουσία των γυναικών στους συνεταιρισμούς αυτούς, κάτι που συνδέεται με την παραγωγή από τις ίδιες ντόπιων προϊόντων(γλυκά, υφαντά, κεραμικά, τυροκομικά προϊόντα, κρασιά κλπ.). συχνά δημιουργούν και εκθετήρια αγροτικών προϊόντων η και μικρά μουσεία που απεικονίζουν την ιστορία και τον πολιτισμό της περιοχής. Τέτοιας μορφής αγροτουριστικοί συνεταιρισμοί εμφανιστήκαν και στην χώρα μας.

8.2 ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Ο αγροτουρισμός μπορεί να αναπτυχθεί εν πρώτοις σε οικισμούς που χτίζονται με παραδοσιακά υλικά ώστε να δίνουν την εικόνα ενός παραδοσιακού χωριού. Μια πρόσφατη εξέλιξη τέτοιου είδους με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά είναι αυτή που

γνωρίζει μεγάλη άνθηση τα τελευταία χρόνια στην κεντρική Ευρώπη αλλά ακόμα και σε ορισμένες χώρες της Αφρικής. χτίζονται ολόκληρα χωριά ή γίνονται επεμβάσεις σε εγκαταλελειμμένους οικισμούς για να μοιάζουν με παραδοσιακούς. Παράλληλα δημιουργείται σε αυτούς τους οικισμούς και μια σημαντική υποδομή(μαγαζιά και εστιατόρια) και επιδιώκεται να δίνουν την εικόνα παραδοσιακού χωριού(δόμηση με τοπικά υλικά, προσεγμένη διακόσμηση, πώληση τοπικών προϊόντων και άλλα). Μεγάλη σημασία δίνεται στη μικρή κλίμακα των κτισμάτων, και επιδιώκεται να είναι ενταγμένα στο φυσικό περιβάλλον. Και παρόλο που το κάθε κτίσμα έχει την αυτονομία του(κουζίνα, μπάνιο, λοιποί λειτουργικοί χώροι κλπ.), υπάρχουν και κτίσματα που στοχεύουν στη δημιουργία ενός ιδιαίτερου κλίματος στην κοινότητα.

8.3 ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Ο αγροτουρισμός μπορεί να αναπτυχθεί και σε αγροκτήματα, με διαμονή και φαγητό των τουριστών σε ξεχωριστό οίκημα. Αυτή η μορφή αγροτουρισμού έχει συνεχή ανάπτυξη, τα τελευταία χρόνια, λόγω των πλεονεκτημάτων που παρουσιάζει τόσο για τους αγρότες- επιχειρηματίες όσο και για τους τουρίστες:

Οι μεν αγρότες διατηρούν τον ιδιωτικό τους χώρο, ενώ παράλληλα δημιουργώντας υποδομή οικίσκων έχουν δυνατότητα ενός καλύτερου μάρκετινγκ και καλύτερων τιμών, οι δε τουρίστες έχουν αυτονομία στον ύπνο και στο φαγητό, γεγονός ιδιαίτερα δελεαστικό για οικογένειες με μικρά παιδιά σε αυτές τις αγροτουριστικές μονάδες υπάρχει συχνά και υποδομή για παιδιά(πχ παιδικές χαρές) ή για αθλητισμό και για φυσιολατρία. Η ανάπτυξη τέτοιων αγροτουριστικών μονάδων απαιτεί αρκετά σημαντική επένδυση και εκτεταμένη αγροτική εκμετάλλευση. Οι μονάδες αυτού του είδους παρέχουν πλεονέκτημα στον αγρότη για το λόγο ότι απαιτούν πολύ μικρής κλίμακας επένδυση και έτσι η απόσβεση τους είναι σύντομη.

8.4 ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι ο αγροτουρισμός στηρίζεται και προωθείται και από πλήθος οικολογικών οργανώσεων, αλλά και από σωματεία που προωθούν την ορειβασία, την περιήγηση, η φυσική ζωή κλπ. ουσιαστικά για τα παιδιά ιδίως, αυτές οι δραστηριότητες αποτελούν μια δυναμική περιβαλλοντική αγωγή που συμβάλλει στην εμπέδωση της ιδέας της προστασίας του περιβάλλοντος. Υπάρχει τέλος μια εξέλιξη τα τελευταία χρόνια που αναφέρεται στην προσπάθεια προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς της υπαίθρου μέσω διεθνών παρεμβάσεων και οργανισμών.

Ως προς το εύρος της παράλληλης υποδομής, ιδιαίτερα όσο αναφορά στον αθλητισμό και στα παιδιά πχ τένις, κολύμπι, ιππασία, ορειβασία, παιδικές χαρές κλπ, αυτή η παράλληλη υποδομή αποτελεί συχνά τον παράγοντα κλειδί της επιτυχίας της επένδυσης.

8.5 ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Στις περισσότερες ανεπτυγμένες χώρες της Ευρώπης την προβολή του αγροτουρισμού έχουν αναλάβει οι ίδιες ενώσεις των αγροτών, τοπικές ή εθνικές, που με τη βοήθεια και των κρατικών φορέων οργανώνουν όλο το μάρκετινγκ και την προβολή των αγροτουριστικών συγκροτημάτων. Η συνηθέστερη μέθοδος είναι αυτή της έκδοσης ενός πληροφοριακού εικονογραφημένου καταλόγου σε τοπικό και εθνικό επίπεδο, που ο τουρίστας μπορεί να προμηθευτεί από φορείς κρατικούς, συνεταιριστικές ενώσεις αγροτών, εξειδικευμένα σωματεία και ορισμένα τουριστικά πρακτορεία. Η ένταξη ή μη στον κατάλογο γίνεται από τις τοπικές οργανώσεις με ορισμένα κριτήρια, γεγονός που αποτελεί και την αιτία να διατηρείται υψηλό το επίπεδο των προσφερόμενων υπηρεσιών. Παράλληλα με αυτές τις μορφές προβολής, γίνεται και μικρής έκτασης διαφήμιση σε εξειδικευμένα περιοδικά (αθλητικά, φυσιολατρικά, οικολογικά, τουριστικά κ.λπ.), ενώ το μάρκετινγκ ακολουθεί την εμπορική λογική, στηριγμένο σε έρευνες αγοράς και εντοπισμού πιθανών ομάδων πελατών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9^ο

ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Από το 1960 ως σήμερα σημειώθηκαν σημαντικές τάσεις εξειδίκευσης και ανάπτυξης στο χώρο του τουρισμού και παράλληλα του αθλητισμού. Οι δυο αυτοί τομείς εξελιχθήκαν στις πιο κερδοφόρες βιομηχανίες του παγκόσμιου οικονομικού στερεώματος. Περίπου την ίδια χρονική περίοδο και συγκεκριμένα μετά το 1970 άρχισε να γίνεται χρήση του όρου αθλητικός τουρισμός με σκοπό να περιγράψει η ειδική μορφή τουρισμού που συνδύαζε και την αθλητική δραστηριότητα. Ο αθλητικός τουρισμός θεωρείται σύγχρονο φαινόμενο σε αντίφαση με τη διαχρονικά στενή σχέση μεταξύ αθλητισμού και τουρισμού. Ο λόγος είναι ότι μόλις τα τελευταία χρόνια άρχισε να αντιμετωπίζεται ως αυτόφωτο κομμάτι της τουριστικής και της αθλητικής βιομηχανίας αλλά και να αποκτά ακαδημαϊκή οντότητα.

Ο αθλητικός τουρισμός κατάφερε να προσελκύσει σημαντικό αριθμό ενδιαφερομένων αποκτώντας την αντίστοιχη οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική σημασία. παράλληλα οι παραγωγοί της τουριστικής βιομηχανίας οι οποίοι ανέκαθεν αναζητούσαν νέους τομείς επέκτασης των δραστηριοτήτων τους διέκριναν νωρίς τα οικονομικά κυρίως οφέλη του αθλητικού τουρισμού και προχώρησαν σε σημαντικές επενδύσεις. Ως συνεπεία ο αθλητικός τουρισμός χαρακτηρίζεται από γοργό ρυθμό ανάπτυξης, μεγάλες δυνατότητες εξέλιξης και από το ιδιαίτερο ενδιαφέρον που δημιουργεί σε όλους τους εμπλεκομένους στο τουριστικό κύκλωμα, παραγωγούς και καταναλωτές.

Πολλοί συγγραφείς ορίζουν την έννοια του αθλητικού τουρισμού ως όλες τις μορφές ενεργητικής και παθητικής ανάμειξης σε αθλητικές δραστηριότητες όπου η συμμετοχή είναι τυχαία η οργανωμένη και γίνεται για επαγγελματικούς ή μη λόγους με προϋπόθεση τη μετακίνηση μακριά από τον τόπο διαμονής και εργασίας.

Είναι φανερό ότι ο αθλητικός τουρισμός αποτελεί ένα ιδιαίτερα σύνθετο και ευρύ φαινόμενο. Για την ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού υπάρχει η ανάγκη για διευρυμένη υψηλής ποιότητας υποδομή σε διάφορους τομείς υποστήριξης οι οποίοι είναι το φυσικό περιβάλλον, οι υπηρεσίες, η διασκέδαση, οι μεταφορές, το τεχνητό περιβάλλον, η στέγαση, η πολιτιστική κληρονομιά, οι οργανισμοί και οι κατασκευασμένες διευκολύνσεις.

Στο χώρο του αθλητικού τουρισμού, οι πρώτες προσπάθειες για την επίτευξη της ανάπτυξής του έγιναν με τη μορφή σεμιναρίων, διαλέξεων, και μαθημάτων που προσέφεραν διάφορα ιδρύματα κυρίως στις Η.Π.Α. και στον Καναδά χωρίς όμως να υπάρχει εκπαίδευση πανεπιστημιακού επιπέδου. Το 1998 παρουσιάστηκε για πρώτη φορά πρόγραμμα σπουδών αθλητικού τουρισμού από το πανεπιστήμιο του Luton στη Μεγάλη Βρετανία με την καθιέρωση πανεπιστημιακού τίτλου σπουδών. Στην Ελλάδα ο αθλητικός τουρισμός δεν υφίσταται ως θεσμοθετημένο γνωστικό αντικείμενο. Έτσι δεν υπάρχουν σπουδές αθλητικού τουρισμού πολύ περισσότερο δεν υφίστανται μεταπτυχιακά προγράμματα. Στα ελληνικά εκπαιδευτικά ιδρύματα υπάρχουν μαθήματα σχετικά με τον αθλητικό τουρισμό ή ειδικότητες.

Δημιουργήθηκε λοιπόν στο Α.Τ.Ε.Ι. Κρήτης μια ερευνητική μονάδα με τον τίτλο η Ερευνητική Μονάδα Ελλάδος του Διεθνούς Συμβουλίου Αθλητικού Τουρισμού. Υπάρχει επικυρωμένη συμφωνία συνεργασίας-προσχώρησης της Ερευνητικής Μονάδας Ελλάδος στο Διεθνές Συμβούλιο Αθλητικού Τουρισμού. Έτσι λοιπόν η Ερευνητική Μονάδα Ελλάδος είναι η τρίτη Ερευνητική Μονάδα στον κόσμο για το Διεθνές Συμβούλιο Αθλητικού Τουρισμού.

Ο κύριος σκοπός της Ερευνητικής Μονάδας Ελλάδος είναι η ανάπτυξη του Αθλητικού Τουρισμού ως πεδίο ερευνητικής, ακαδημαϊκής, επαγγελματικής και επιχειρηματικής ενασχόλησης. Επιμέρους στόχοι σύμφωνα και με το Διεθνές Συμβούλιο Αθλητικού Τουρισμού είναι :

- Η ενασχόληση με πάσης φύσεως ερευνητικά προγράμματα και μελέτες που εμπíπτουν στο γνωστικό πεδίο του αθλητικού τουρισμού και που μπορεί όμως να σχετίζονται και με παρεμφερή γνωστικά αντικείμενα.
- Η ανάπτυξη και διεξαγωγή έργων και μελετών συμβουλευτικού χαρακτήρα.
- Η ανάπτυξη και εφαρμογή προγραμμάτων εκπαίδευσης σε επίπεδο προπτυχιακό καθώς και μεταπτυχιακό, είτε αυτόνομα είτε σε συνεργασία με εκπαιδευτικά ιδρύματα της Ελλάδας και του εξωτερικού.
- Η ανάπτυξη και εφαρμογή προγραμμάτων κατάρτισης και συνεργασία με αντίστοιχους φορείς της Ελλάδας και του εξωτερικού.

- Η ανάληψη και εκτέλεση προγραμμάτων που προέρχονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και φορείς του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα και άπτονται του γνωστικού αντικειμένου του αθλητικού τουρισμού. Τέτοια προγράμματα μπορεί να αφορούν και τους Ολυμπιακούς αγώνες. Επίσης η ανάληψη τέτοιων προγραμμάτων μπορεί να υλοποιηθεί σε συνεργασία με το Διεθνές Συμβούλιο Αθλητικού Τουρισμού και τις άλλες του ερευνητικές μονάδες.

Ο πυρήνας της Ερευνητικής Μονάδας Ελλάδος του Διεθνούς Συμβουλίου Αθλητικού Τουρισμού αποτελείται από 11 άτομα τα οποία έχουν αξιολογηθεί από το Διεθνές Συμβούλιο Αθλητικού Τουρισμού και ως υπεύθυνος της Ερευνητικής Μονάδας Ελλάδος έχει οριστεί ο καθηγητής του Α.Τ.Ε.Ι. Κρήτης Δρ. Δημήτρης Τερζάκης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10^ο

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑΣ (EXTREME SPORTS)

Τα τελευταία χρόνια παρουσιάστηκε μια μεταστροφή των προτιμήσεων της πελατείας του τουρισμού σε περισσότερο έντονες δραστηριότητες. Οι δραστηριότητες αυτές αφορούν σε ένα σύνολο αθλημάτων με αυξημένη επικινδυνότητα και παρατεταμένη διάρκεια. Χαρακτηριστικό γνώρισμα αυτών των αθλημάτων στις περισσότερες περιπτώσεις, είναι η έντονη σχέση του αθλούμενου με τη φύση. τα έντονα αυτά αθλήματα ονομάστηκαν “extreme sports” και στην ελληνική μπορούν να αποδοθούν σαν « αθλήματα ακραίων καταστάσεων» ή «αθλήματα αδρεναλίνης». Τα αθλήματα αυτά μπορεί να γίνονται στη γη, στο νερό ή στον αέρα και μερικά από αυτά είναι :

10.1 ΠΕΖΟΠΟΡΙΑ – TREKKING

Πρόκειται για την πεζοπόρο κίνηση η οποία πραγματοποιείται σε κατάλληλα σηματοδοτημένες ορεινές περιοχές (μονοπάτια), που παρουσιάζουν ποικίλο βαθμό

δυσκολίας κατά την κίνηση και χαράζονται όσο το δυνατόν πιο μακριά από οδικούς άξονες, καλλιεργούμενες εκτάσεις και κατοικημένες περιοχές. Κατά τη χάραξη τους γίνεται προσεκτική επιλογή του ανάγλυφου και του φυσικού τοπίου ώστε να αναδεικνύονται οι ομορφιές της φύσης και να παρουσιάζουν πρόσθετο ενδιαφέρον, όσον αφορά την άσκηση των οδοιπόρων με τον ποικίλο και διαδοχικά διαφοροποιούμενο βαθμό δυσκολίας.

10.2 ΟΡΕΙΒΑΣΙΑ

Ως ορειβασία χαρακτηρίζεται η πεζοπόρος κίνηση σε ιδιαίτερα ορεινά μονοπάτια, στα οποία η κατώτερη δυσκολία μπορεί να είναι, ανάλογα με την εποχή και με τις συνθήκες, περιοριστική ως προς τις απαιτήσεις σε εξοπλισμό και φυσική κατάσταση. Σε αυτές τις περιπτώσεις η κίνηση στα ιδιαίτερα δύσκολα σημεία του μονοπατιού απαιτεί ειδικό ορειβατικό εξοπλισμό όπως σχοινιά, κραμπόν, πιολέ κ.α. καθώς επίσης και καλή φυσική κατάσταση.

10.3 ΠΟΔΗΛΑΤΟ ΒΟΥΝΟΥ

Πρόκειται για τη διάσχιση χαραγμένων ορεινών διαδρομών με ποδήλατο. Τα βουνά που θεωρούνται καταλληλότερα για ορειβατικό ποδήλατο είναι αυτά που είναι σχετικά ομαλά και διασχίζονται από δασικούς ή αγροτικούς δρόμους.

10.4 CANYONING

Πρόκειται για την κατάβαση και διάσχιση στενών και απόκρημνων φαραγγιών στα οποία κυλούν ποτάμια ή χειμαρροί σχηματίζοντας καταρράκτες ή λίμνες.

10.5 ΚΑΝΟ Ή ΚΑΓΙΑΚ

Πρόκειται για τη διάσχιση ποταμών με ειδικά σκάφη κανό ή καγιάκ. Το κανό ενδείκνυται για ήπια νερά ενώ το καγιάκ για άγρια ταραγμένα νερά. Τα ποτάμια έχουν βαθμούς δυσκολίας (από 1 έως 6) και το άθλημα μπορεί να πραγματοποιηθεί από όλες τις ηλικίες. Στα ξενοδοχεία μπορεί να βρει κύρια εφαρμογή το κανό ή καγιάκ στη θάλασσα, σε λίμνη ή σε ήρεμους ποταμούς, όπου η επικινδυνότητα είναι μειωμένη και η αναγκαιότητα σε εκπαίδευση μικρή.

10.6 RAFTING

Πρόκειται για την κατάβαση ορμητικού (λίγο ή πολύ) ποταμού με μεγάλη φουσκωτή βάρκα χωρητικότητας 6 με 9 ατόμων.

10.7 ΠΑΡΑ ΠΕΝΤΕ

Το παρά πέντε ή αθλητικό αλεξίπτωτο, το οποίο έχει μεν μικρή επιφάνεια αλλά δίνει την δυνατότητα στον αναβάτη του να το οδηγεί με σημαντική ακρίβεια. Το παρά πέντε ξεκινά από απότομες πλαγιές και στην εκπαιδευτική του μορφή δέχεται δύο αναβάτες, από τους οποίους ο ένας είναι ο εκπαιδευτής και ο άλλος ο εκπαιδευόμενος.

10.8 Ο ΑΕΤΟΣ

Αφορά σε μηχανοκίνητη ή μη ελαφρά ιπταμένη κατασκευή, η οποία κύρια αποτελείται από τα φτερά και τη θέση μεταφοράς του ιπτάμενου αθλητή. Ο αετός επίσης μπορεί να δεχθεί δύο άτομα. Ο εκπαιδευόμενος δεν χρειάζεται να έχει ειδικές γνώσεις και δεξιότητες.

10.9 ΑΝΑΡΡΙΧΗΣΗ

Μπορεί να αποτελέσει ξενοδοχειακό άθλημα, αποκλειστικά σε ασφαλείς ειδικές πίστες στον ξενοδοχειακό χώρο. Σαν άθλημα η αναρρίχηση αφορά στην κίνηση, με ειδικό εξοπλισμό σε βραχώδεις διαμορφώσεις με πολύ μεγάλες κλίσεις που φτάνουν μέχρι και τις αρνητικές.

10.10 ΤΟ ΑΛΜΑ ΤΟΥ ΕΛΑΣΤΙΚΟΥ ΣΧΟΙΝΙΟΥ

Αφορά σε ελεύθερη πτώση από γέφυρες, γκρεμούς ή κτίρια, στις οποίες η ζωή του αθλητή σώζεται από ένα ελαστικό σχοινί το οποίο τον συγκρατεί.

10.11 ΟΡΕΙΒΑΤΙΚΟ ΣΚΙ

Αφορά την ανάβαση και κατάβαση χιονισμένων βουνοπλαγιών με ειδικό εξοπλισμό ο οποίος αποτελείται από κοντά πέδιλα του σκι, batons (μπατούνια), χιονοδρομική μάσκα και κατάλληλη ζεστή ενδυμασία.

10.12 SNOW BOARD

Πρόκειται για την κατάβαση χιονισμένων βουνοπλαγιών χρησιμοποιώντας ειδικές σανίδες και πραγματοποιώντας, παράλληλα, άλματα, φιγούρες κ.λπ. υπάρχουν τριών ειδών snow board. Το free style είναι το πιο διαδεδομένο και το πιο

εύκολο. Χρησιμοποιούνται σανίδες έως 156cm, μαλακές μπότες, διαφορετικές από του σκι σε σχέδιο και λειτουργικότητα. Το alpine είναι περισσότερο αγωνιστικό. Χρησιμοποιούνται στενότερες σανίδες, υπερσκληρές και διαφορετικές δέστρες και μπότες από του free style. Τέλος υπάρχει το slalom που πραγματοποιείται σε ειδικά διαμορφωμένες πίστες. Αναπτύσσονται μεγάλες ταχύτητες και πραγματοποιούνται επικίνδυνες περιστροφές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11^ο

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΥΓΕΙΑΣ

Τουρισμός υγείας είναι ο τουρισμός κατά τη διάρκεια του οποίου οι τουρίστες συμμετέχουν σε προγράμματα υγείας ή σε προγράμματα που σχετίζονται με την υγεία.

Τα προγράμματα υγείας είναι προγράμματα διατήρησης, πρόληψης, θεραπείας, ανάρρωσης και αποκατάστασης της υγείας με σύγχρονες ιατρικές μεθόδους και με φυσικές μεθόδους και προγράμματα που σχετίζονται και επηρεάζουν την υγεία όπως προγράμματα υγιεινής διαβίωσης, υγιεινής διατροφής, ενεργητικής άθλησης, ψυχικής ισορροπίας, ομορφιάς, αδυνατίσματος, κοινωνικής επανένταξης κλπ.

Σύμφωνα με αυτό τον ορισμό, ο τουρισμός υγείας, με την ευρεία του έννοια, περιλαμβάνει μερικότερες εναλλακτικές μορφές τουρισμού και συγκεκριμένα τις εξής:

11.1 ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Είναι ο τουρισμός που περιλαμβάνει προγράμματα θεραπείας και μόνο με σύγχρονες ιατρικές μεθόδους της ορθόδοξης ιατρικής και με φυσικές μεθόδους θεραπείας της εναλλακτικής ιατρικής. Και ανάλογα με τη μέθοδο θεραπείας που χρησιμοποιείται, ο θεραπευτικός τουρισμός παίρνει και μια ειδικότερη ονομασία με στενότερη έννοια.

11.2 ΙΑΜΑΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο ιαματικός τουρισμός είναι η πρώτη μορφή τουρισμού υγείας, γνωστή από αρχαιοτάτων χρόνων και περιλαμβάνει ένα ταξίδι τουριστών με διάφορα προβλήματα υγείας, σε τουριστικούς προορισμούς στους οποίους υπάρχουν ιαματικές πηγές, για να κάνουν χρήση ιαματικών νερών, συνήθως θερμομεταλλικών, που έχουν θεραπευτικές ιδιότητες.

11.3 ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

Είναι ο τουρισμός κατά τη διάρκεια του οποίου γίνεται χρήση των φυσικών μεθόδων θεραπείας της εναλλακτικής ιατρικής για διατήρηση, πρόληψη, θεραπεία και αποκατάσταση της υγείας. Και ανάλογα με τη μέθοδο που χρησιμοποιείται, ο τουρισμός της φυσικοθεραπείας παίρνει μια ειδικότερη ονομασία με στενότερη έννοια (Τουρισμός Υδροθεραπείας, Τουρισμός Κινησιοθεραπείας, Τουρισμός Θαλασσοθεραπείας κλπ).

11.4 ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ

Είναι ο τουρισμός κατά τη διάρκεια του οποίου οι τουρίστες, ανεξάρτητα από την κατάσταση της υγείας τους, ακολουθούν ένα πρόγραμμα υγιεινής και φυσικής ζωής, που περιλαμβάνει υγιεινή διατροφή, ενεργητική άθληση, δίαιτα, ωράριο παράλληλο με τους φυσικούς βιορυθμούς, δραστηριότητες διαφόρων μορφών του υπαίθριου τουρισμού(περιπατητικού, αγροτικού, αθλητικού, φυσιογνωστικού κ.λπ.) και προγράμματα ψυχικής ισορροπίας και καταστολής του άγχους.

11.5 ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΟΜΟΡΦΙΑΣ

Είναι ο τουρισμός κατά τη διάρκεια του οποίου ακολουθούνται κάποια προγράμματα ομορφιάς όπως Αισθητικής, Κομμωτικής, τοπικού ή ολικού αδυνατίσματος, σύσφιξης μυών, περιποίησης προσώπου, αποτρίχωσης, ενδυματολογίας, πλαστικής χειρουργικής (στα σύγχρονα τουριστικά Κέντρα Υγείας) και ακόμη μαθημάτων κοινωνικής παρουσίας (που συμπληρώνει την εικόνα της ομορφιάς).

11.6 ΘΕΡΜΑΛΙΣΜΟΣ

Είναι το σύνολο των δραστηριοτήτων του Ιαματικού Τουρισμού μαζί με τις διευρυμένες δραστηριότητες αναψυχής και αναζωογόνησης, που μπορούν να έχουν και μη ασθενείς τουρίστες που επισκέπτονται τις ιαματικές πηγές. Ο θερμαλισμός περιλαμβάνει ακόμη την ενεργειακή αξιοποίηση των θερμομεταλλικών νερών και τη γενικότερη χρήση της γεωθερμικής ενέργειας και την χρήση των μεταλλικών νερών.

Στην συνέχεια ακολουθεί ανάλυση των φυσικών μεθόδων θεραπείας, οι οποίες έχουν ως εξής:

- **ΥΔΡΟΘΕΡΑΠΕΙΑ**

Είναι η μέθοδος φυσικοθεραπείας που χρησιμοποιεί το νερό για θεραπευτικούς σκοπούς.

Όταν το νερό χρησιμοποιείται με την υγρή του μορφή τότε πρόκειται για την «λουτροθεραπεία» που περιλαμβάνει την εμβύθιση ολόκληρου του σώματος ή μέρους του μέσα στο νερό, τις λούσεις με νερό, τις περιτυλίξεις και τα υγρά επιθέματα, τις καταιονίσεις με νερό, την υδρομάλαξη και τα δινόλουτρα.

Όταν το νερό χρησιμοποιείται με την αέρια μορφή του τότε πρόκειται για την «εισπνοθεραπεία» κατά τη οποία ο ασθενής εισπνέει υδρομεταλλικούς ατμούς για θεραπευτικούς σκοπούς.

Όταν το νερό βρίσκεται μέσα στους στερεούς θεραπευτικούς πηλούς τότε πρόκειται για την «πηλοθεραπεία» ή «λασποθεραπεία» που περιλαμβάνει τα λεγόμενα λασπόλουτρα που χρησιμοποιούνται για θεραπευτικούς σκοπούς.

- **ΚΙΝΗΣΙΟΘΕΡΑΠΕΙΑ**

Είναι μέθοδος φυσικοθεραπείας που χρησιμοποιεί διάφορες κινήσεις που γίνονται για την βελτίωση της κινητικότητας του σώματος, των μελών του και των αρθρώσεων.

- **ΥΔΡΟΚΙΝΗΣΙΟΘΕΡΑΠΕΙΑ**

Είναι συνδυασμός της Υδροθεραπείας και της Κινησιοθεραπείας

- **ΘΑΛΑΣΣΟΘΕΡΑΠΕΙΑ**

Είναι υδροθεραπεία που χρησιμοποιεί αντί ιαματικό νερό το θαλασσινό νερό.

- **ΜΑΛΑΞΗ(ΜΑΣΑΖ)**

Είναι μέθοδος μαλάξεων για κινητοποίηση και χαλάρωση των ιστών του ανθρώπινου σώματος.

- **ΥΔΡΟΜΑΛΑΞΗ**

Είναι μάλαξη που γίνεται μέσα στο νερό με τη δύναμη της πίεσης του νερού ή της αναρρόφησης ή της περιδίνησης του.

- **ΜΗΧΑΝΟΘΕΡΑΠΕΙΑ**

Είναι μέθοδος χρήσης μηχανών κατά την κινησιοθεραπεία.

- **ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ**

Είναι μέθοδος εκτέλεσης ειδικών γυμναστικών θεραπευτικών ασκήσεων.

- **ΗΛΕΚΤΡΟΘΕΡΑΠΕΙΑ**

Είναι μέθοδος χρήσης της ηλεκτρικής ενέργειας για θεραπευτικούς σκοπούς.

- **ΑΚΤΙΝΟΘΕΡΑΠΕΙΑ**

Είναι μέθοδος χρήσης υπεριωδών ή υπερύθρων ή άλλων ακτινών για θεραπευτικούς σκοπούς.

- **ΜΑΓΝΗΤΟΘΕΡΑΠΕΙΑ**

Είναι μέθοδος χρήσης των Μαγνητικών ή Ηλεκτρομαγνητικών πεδίων για θεραπευτικούς σκοπούς.

- **ΘΕΡΜΟΚΡΥΟΘΕΡΑΠΕΙΑ**

Είναι μέθοδος εναλλακτικής χρήσης θερμών και ψυχρών καταιονίσεων ή θερμών και ψυχρών επιθεμάτων για θεραπευτικούς σκοπούς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 12°

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΤΡΙΤΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ

Στην Ευρώπη και στις Η.Π.Α. υπάρχουν όλο και περισσότεροι ηλικιωμένοι άνθρωποι- και όλο και περισσότεροι από αυτούς πηγαίνουν ταξίδια για διακοπές.

Σήμερα σε μια σημαντική για την Ελλάδα αγορά όπως η Γερμανία, διάθεση για ταξίδια εκφράζει το 75% της ομάδας με ηλικία 60 με 69 ετών ενώ για εκείνους που ξεπερνούν τα 70 έτη διάθεση για τουρισμό εκφράζει το 60% των ερωτηθέντων. Με ποσοστά αύξησης περισσότερο από 80% σε σχέση με το 1972 οι ηλικιωμένοι έχουν συμβάλλει ουσιαστικά στην αύξηση της Γερμανικής αγοράς διακοπών και αντιπροσωπεύουν αυτή την περίοδο το 29% της Γερμανικής τουριστικής αγοράς.

Αυτή η αύξηση η οποία είναι παρόμοια και σε άλλες ανεπτυγμένες χώρες, δεν προκύπτει μόνο από μια δημογραφική μετατόπιση προς μεγαλύτερες ηλικίες, αλλά και από το γεγονός ότι οι άνθρωποι στην πλειοψηφία τους διατηρούν πλέον τις συνήθειες ταξιδιού τους, καθώς μεγαλώνουν σε ηλικία. Αυτό δεν αφορά μόνο τη διάθεση ταξιδιού, αλλά και τους προορισμούς και τα ενδιαφέροντα των διακοπών που αυτοί οι άνθρωποι είχαν ως νέοι, τα οποία φαίνεται ότι διατηρούνται αναλλοίωτα με την πάροδο των χρόνων.

Οι σημερινοί εξηντάρηδες δεν αισθάνονται τόσο γέροι όσο οι προκάτοχοι τους. Η γενιά των σημερινών εξηντάρηδων, που έχει συνηθίσει να αποκαλείται «baby boomers», είναι η γενιά- στόχος των περισσότερων διαφημιστικών μηνυμάτων τα τελευταία 40 χρόνια. Η παράδοση ήθελε τους εξηντάρηδες με γυαλιά πρεσβυωπίας, με εγγονάκια και παραμύθια. Ωστόσο οι σημερινοί εξηντάρηδες έχουν ταξιδέψει πολύ, βλέπουν πολλά και γνωρίζουν πολλά. Ένα από αυτά που γνωρίζουν είναι ότι δεν μπορεί κανείς να γυρίσει πίσω το χρόνο, αλλά μπορεί να τον «ξεγελάσει».

Με βάση αυτή τη σκέψη οι σημερινοί εξηντάρηδες έχουν ζητήσει τη βοήθεια της επιστήμης, της διατροφής, της άθλησης και της ψυχολογίας για να μην δείχνουν γέροι. Στον τουρισμό αυτό μεταφράζεται σε μη αλλαγή των ταξιδιωτικών συνηθειών που είχαν ως τριαντάρηδες ή και σαραντάρηδες.

Σύμφωνα με τις Αμερικανικές στατιστικές, η ηλικιακή αυτή ομάδα δαπανά περισσότερα από 2 τρις δολάρια ετησίως. Το 30% έχει τουλάχιστον ένα πτυχίο πανεπιστημίου, το 70% εργάζεται με πλήρες ωράριο και περισσότερο από το 70% των νοικοκυριών διαθέτουν δύο εισοδήματα. Το 20% του συνόλου είναι τακτικά μέλη σε γυμναστήρια και health club. Μελέτες από Αμερικανικούς ασφαλιστικούς φορείς αποδεικνύουν ότι το 80% δηλώνει ότι δεν σκοπεύει να συνταξιοδοτηθεί. Αυτό δεν πρέπει να αποτελεί έκπληξη, καθώς οι baby boomer έχουν ζήσει όλη τη ζωή τους εργαζόμενοι.

Πολλοί δεν μπορούν να αντέξουν οικονομικά το βάρος της συνταξιοδότησης, καθώς έχουν μεγάλο χρέος, πάρα πολύ μικρή αποταμίευση και περιορισμένη πρόσβαση σε υγειονομική περίθαλψη.

12.1 ΟΙ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΟΙ ΤΟΥ ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ

Οι μελλοντικοί «ηλικιωμένοι» όχι μόνο θα έχουν την τάση να ταξιδεύουν πιο πολύ από τους σημερινούς, αλλά και θα έχουν διαφοροποιημένες απαιτήσεις σε σχέση με τις διακοπές τους. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις, τα άτομα που σήμερα είναι 49-50 ετών, θα ταξιδεύουν στο μέλλον περισσότερο και πιο διαφορετικά με τη σύνταξη τους από τα άτομα που σήμερα είναι συνταξιούχοι.

Η μακροχρόνια ταξιδιωτική εμπειρία τους, οι οικονομικές τους δυνατότητες και η καλή κατά μέσον όρο κατάσταση της υγείας τους αποτελούν τους μελλοντικούς «πρεσβυτέρους» πολύ απαιτητικούς καταναλωτές με πολύ σαφή εικόνα για το πώς θα ήθελαν να είναι οι διακοπές τους.

Το πιο σημαντικό εντούτοις είναι , όπως υπολογίζεται, οι εξηντάρηδες ξοδεύουν 40% περισσότερο χρόνο και 74% περισσότερο χρήμα για τις διακοπές από ότι η ηλικιακή ομάδα 18-34.

Οι επαγγελματίες του κλάδου φιλοξενίας σε μια προσπάθεια να κατακτήσουν μεγαλύτερο μερίδιο αγοράς, στρέφονται τώρα προς την Τρίτη Ηλικία, αναθεωρώντας τους τρόπους προσέγγισης και σχεδιάζοντας ειδικά προγράμματα για αυτήν.

Τα νέα στοιχεία που αξιοποιεί η τουριστική βιομηχανία είναι:

Με βάση τα παραπάνω, το τουριστικό μάρκετινγκ αυτής της ηλικίας πρέπει να περιλαμβάνει τα εξής:

- Πρέπει να απευθύνεται στους εξηντάρηδες ως άτομα ενεργά και δραστήρια με διάθεση να εξερευνήσουν νέους ή σχετικά άγνωστους τουριστικά προορισμούς ή να εμπλουτίσουν τις γνώσεις τους πάνω στην ιστορία, τον πολιτισμό, την τέχνη.
- Δεν πρέπει να τους κάνουν να αισθάνονται τουρίστες δεύτερης κατηγορίας. Επιχειρήσεις που κάνουν διακριτική μεταχείριση των νεότερων, είναι πιθανόν να χάσουν αυτούς τους καλούς συνήθως επαναλαμβανόμενους πελάτες.
- Οι πιθανές εκπτώσεις δεν πρέπει να έχουν καμία σχέση με ηλικία. Προτιμότερες είναι οι εκπτώσεις σε καλούς πελάτες και όχι σε γέρους πελάτες.
- Οι μελλοντικοί ηλικιωμένοι έχουν δίψα για εμπειρίες και γνώση και ακολουθούν συχνά εκπαιδευτικές δραστηριότητες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 13^ο

ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Σταθερή ανάπτυξη παρουσιάζει τα τελευταία χρόνια ο κλάδος του συνεδριακού τουρισμού διεθνώς, με την Αμερική να κατέχει τη «μερίδα του λέοντος», όσον αφορά στη διοργάνωση παγκοσμίων συνεδρίων, ενώ τελευταία στο «παιχνίδι» μπαίνουν νέοι, προορισμοί, όπως η Κίνα και η Νότιος Αφρική, χώρες οι οποίες στο εγγύς μέλλον εκτιμάται πως θα αποτελούν άξιους «αντιπάλους».

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, η Γερμανία, η Ισπανία και το Ηνωμένο Βασίλειο αποτελούν τις πιο δημοφιλείς συνεδριακές χώρες, ενώ η Ελλάδα φαίνεται πως πρέπει ακόμη να διανύσει αρκετό δρόμο μέχρι να θεωρηθεί υπολογίσιμη δύναμη.

Σήμερα, η Ελλάδα κατέχει μόλις το 1,72% της συνολικής αγοράς, ενώ βρίσκεται στην 22^η θέση ανά τον κόσμο στη διοργάνωση παγκόσμιων συνεδρίων.

Βεβαίως, επειδή το ποτήρι θα πρέπει να το βλέπουμε μισογεμάτο και όχι μισοάδειο, θα πρέπει να πούμε ότι η χώρα μας βρίσκεται στη 15^η θέση παγκόσμια, όσον αφορά στον αριθμό των προγραμματιζόμενων μέχρι το 2017 διεθνών συνεδρίων. Επίσης, θετικά είναι τα στοιχεία του Διεθνή Αερολιμένα Αθηνών, βάσει των οποίων σε ποσοστό 81% ήταν η κίνηση των επιβατών που αφίχθησαν τη θερινή περίοδο στο Ελευθέριος Βενιζέλος με σκοπό τα συνέδρια και τις εκθέσεις.

Η ανάπτυξη του συνεδριακού τουρισμού αποτελεί μια από τις βασικές προτεραιότητες της τουριστικής πολιτικής της χώρας μας. Στο πλαίσιο αυτό φαίνεται να «ξεπαγώνει» το θέμα της δημιουργίας του Μητροπολιτικού Συνεδριακού και Εκθεσιακού Κέντρου στην Αθήνα, το οποίο υπολογίζεται ότι θα είναι έτοιμο σε περίπου 2 χρόνια.

Με ταχείς ρυθμούς αναπτύσσεται ο συνεδριακός, επαγγελματικός τουρισμός παγκοσμίως, καθώς είναι κοινά αποδεκτό ότι πρόκειται για μία από τις πλέον, αν όχι η περισσότερο, προσοδοφόρες μορφές τουρισμού.

Ειδικότερα τα τελευταία 10 χρόνια έχουν διοργανωθεί σε παγκόσμια κλίμακα 35000 συνεδριακές εκδηλώσεις, από τις οποίες ποσοστό μεγαλύτερο του 60% πραγματοποιούνται στην Ευρώπη.

Αναφορικά με τα οικονομικά οφέλη που προκύπτουν από τον συνεδριακό τουρισμό, εκτιμάται ότι από τα περίπου 9500 διεθνή συνέδρια που καταγράφονται ετησίως, τα έσοδα ξεπερνούν τα 3.5δισ ευρώ. Σύμφωνα με στοιχεία της ICCA, κάθε συνεδριακός τουρίστας το 2005 δαπανούσε καθημερινά για τη συμμετοχή του στο συνέδριο, καθώς και για θέματα σίτισης, διασκέδασης, κ.α, περί τα 527\$ Αμερικής, πολύ περισσότερα δηλαδή από έναν απλό τουρίστα αναψυχής. Αναλύοντας μάλιστα τα στοιχεία του σχετικού πίνακα προκύπτει ότι οι συνεδριακοί τουρίστες επιδεικνύουν μια αξιοθαύμαστη σταθερότητα στα έξοδά τους λαμβάνοντας υπόψη τον πληθωρισμό.

Ο συνεδριακός τουρισμός λοιπόν ο οποίος αντιπροσωπεύει περίπου το 20% της παγκόσμιας τουριστικής κίνησης αποτελεί σημαντική πηγή εισροής συναλλάγματος και βασικό μοχλό ανάπτυξης της οικονομίας.

Δυστυχώς παρά τα σημαντικά οφέλη του συνεδριακού τουρισμού και τις όποιες προσπάθειες γίνονται τελευταία τόσο από την πολιτεία όσο και από το σύνολο των εμπλεκόμενων φορέων προκειμένου ο κλάδος να βγει από τη «χειμερία νάρκη» η Ελλάδα κατέχει μόλις το 1.72% της συνολικής αγοράς ενώ η Αθήνα μόλις το 0.62% σύμφωνα με στοιχεία της UIA. Επιπλέον την εικόνα της Ελλάδας στη συνεδριακή αγορά καταδεικνύουν στοιχεία της ICCA σύμφωνα με τα οποία η χώρα μας απουσιάζει από τη λίστα με τις κορυφαίες συνεδριακές χώρες αφού καταλαμβάνει την 22^η θέση ανά τον κόσμο στη διοργάνωση παγκόσμιων συνεδρίων.

13.1 ΣΚΟΠΕΛΟΙ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Βεβαίως παρά τα όποια θετικά βήματα αλλά και τις εξαγγελίες της υπουργού Τουριστικής Ανάπτυξης σύμφωνα με τις οποίες η προώθηση του συνεδριακού τουρισμού αποτελεί προτεραιότητα του υπουργείου Τουριστικής Ανάπτυξης και έναν από τους άξονες της τουριστικής πολιτικής σχεδόν ανύπαρκτη εξακολουθεί να παραμένει η παρουσία της χώρας μας στη διεθνή συνεδριακή αγορά.

Ανασταλτικοί παράγοντες στην ανάπτυξη του συνεδριακού τουρισμού είναι σύμφωνα με εκπροσώπους φορέων και επαγγελματίες του χώρου η απουσία ειδικών υποδομών με βασικό το Μητροπολιτικό Συνεδριακό και Εκθεσιακό Κέντρο,

ελλείψει του οποίου η χώρα μας δε μπορεί να διεκδικήσει μεγάλα, διεθνή συνέδρια, της τάξης των 8000 ατόμων.

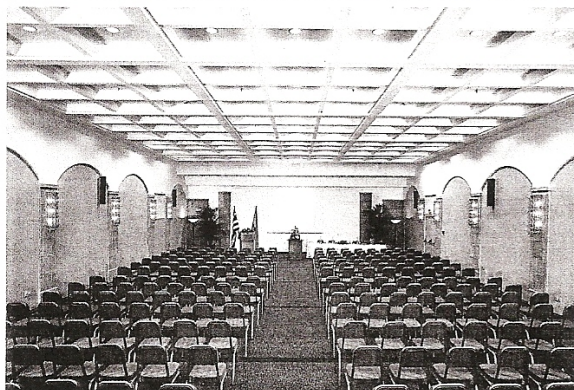
Ακόμη αρνητικά στην εξέλιξη του κλάδου λειτουργεί η απουσία ειδικού φορέα προώθησης του συνεδριακού τουρισμού έπειτα και από τη διάλυση ουσιαστικά του Athens CVB γεγονός που συντέλεσε ώστε η Αθήνα να χάσει την ευκαιρία να φιλοξενήσει το συνέδριο των Βρετανών tour operators.

Παράλληλα ως τροχοπέδη στην ανάπτυξη του κλάδου λειτουργεί η μη κατοχύρωση του επαγγέλματος των οργανωτών συνεδρίων και η έλλειψη εξειδικευμένης προβολής και εξειδικευμένου προσωπικού. Για το τελευταίο όπως κατ' επανάληψη έχει δηλώσει ο πρώην υπουργός Τουρισμού και πρόεδρος της τουριστικής σχολής Trinity κύριος Νίκος Σκουλάς απαιτείται μία νέα γενιά ηγετικών στελεχών με πανεπιστημιακού επιπέδου παιδεία, εκπαίδευση και κατάρτιση, με διεθνή προσανατολισμό, επικοινωνιακά ταλέντα και τουριστική κουλτούρα που θα πάρει στα χέρια της το «τιμόνι» του τουρισμού.

Εκτιμώμενος αριθμός συνεδρίων σε παγκόσμια συνέδρια στην Ελλάδα		Ημερήσια δαπάνη συνεδρίου (κόστος συνεδρίου, διαμονή, διατροφή κ.ά.)	
Έτος	Αριθμός Συνεδρίων	Έτος	(USD) Δολάρια
1996	18,427	1996	470
1997	35,214	1997	506
1998	41,594	1998	462
1999	34,678	1999	473
2000	27,285	2000	517
2001	40,702	2001	517
2002	38,587	2002	493
2003	42,855	2003	564
2004	57,438	2004	597
2005	78,347	2005	527

Μέσος όρος συμμετεχόντων ανά παγκόσμιο συνέδριο	
Έτος	Μέσος όρος Συνεδρίων
1996	758
1997	743
1998	778
1999	729
2000	842
2001	728
2002	699
2003	672
2004	670
2005	651

Περιοδικότητα των συνεδρίων						
	1996	1999	2002	2003	2004	2005
Ετήσια	1,510	1,836	2,400	2,551	2,659	2,684
Διαετή	963	999	1,228	1,095	1,223	1,081
Τριετή	300	316	337	280	356	316
Κάθε 4 χρόνια	202	131	158	125	204	137
Κάθε 5 χρόνια	10	18	15	20	16	37
Κάθε 1-2 χρόνια	76	82	98	89	101	79
Κάθε 2-3 χρόνια	41	44	41	57	39	53
Κάθε 3-4 χρόνια	24	26	15	22	33	20
Κάθε 4-5 χρόνια	4	11	1	6	4	5
Κάθε 6 ή περισσότερα	2	4	5	10	4	7
1 με 2 το χρόνο	12	23	28	34	39	29
2 φορές το χρόνο	46	72	103	135	143	128
Περισσότερες από 2 φορές το χρόνο	14	24	57	60	83	89
Χωρίς περιοδικότητα	47	47	58	46	62	53

Αριθμός παγκόσμιων συνεδρίων ανά κατηγορία μεγέθους συμμετεχόντων (άτομα)						
Κατηγορία	1996	1999	2002	2003	2004	2005
Από 50 έως 149	244	257	418	505	576	750
Από 150 έως 249	331	354	416	454	533	573
Από 250 έως 499	581	536	655	583	744	766
Από 500 έως 999	435	465	431	426	550	535
Από 1000 έως 1999	215	207	244	239	277	284
Από 2000 έως 2999	59	61	62	60	81	74
Από 3000 έως 4999	47	49	54	55	66	72
Από 5000 έως 10000	18	23	28	28	32	38

Μέσος όρος διάρκειας ενός παγκόσμιου συνεδρίου	
Έτος	Ημέρες
1996	4.61
1997	4.48
1998	4.47
1999	4.41
2000	4.38
2001	4.22
2002	4.25
2003	4.10
2004	4.13
2005	4.08

Οι μήνες των συνεδρίων...						
	1996	1999	2002	2003	2004	2005
Ιανουάριος	31	51	59	71	83	90
Φεβρουάριος	42	61	100	116	140	109
Μάρτιος	107	132	169	199	279	242
Απρίλιος	136	206	266	234	316	348
Μάιος	272	324	487	508	586	588
Ιούνιος	352	423	547	597	728	710
Ιούλιος	245	303	402	390	441	447
Αύγουστος	268	296	378	334	437	417
Σεπτέμβριος	421	566	719	756	871	914
Οκτώβριος	288	360	549	551	604	542
Νοέμβριος	148	229	271	333	406	455
Δεκέμβριος	50	66	111	151	124	133

Τα αντικείμενα των συνεδρίων...						
Αντικείμενο	1996	1999	2002	2003	2004	2005
Ιατρικά	605	686	876	820	965	922
Επιστημονικά	351	362	434	398	490	493
Τεχνολογίας	248	288	414	421	488	484
Βιομηχανίας	185	220	276	295	339	348
Πολιτικών Επιστημών	113	122	176	169	201	195
Εκπαίδευσης	114	136	158	177	189	187
Οικονομικό	84	116	138	160	174	186
Εμπορικό	109	113	142	147	177	167
Management	70	84	117	132	143	149
Μεταφορών & Επικοινωνιών	60	76	107	103	123	125

Πίνακες: Πηγή ICSSA

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 14^ο

ΓΕΩΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο γεωτουρισμός είναι μία μορφή πολιτιστικού περιβαλλοντικού τουρισμού που μπορεί να αναπτυχθεί σε τέτοιες περιοχές που διαθέτουν γεωλογικά μνημεία τα οποία αξιοποιούνται για την προσέλκυση επισκεπτών με ειδικά ενδιαφέροντα.

Ο γεωτουρισμός στηρίζεται στη μαγεία της ανακάλυψης και στη δύναμη της αυθεντικότητας που αποπνέει η επαφή με την φυσική κληρονομιά του τόπου μας.

Συνδέοντας δημιουργικά την Φύση και τον Πολιτισμό κάθε περιοχής, ο γεωτουρισμός μπορεί να δώσει απάντηση στις νέες αναζητήσεις και τάσεις του τουρισμού και να συμβάλει έτσι στη διάδοση και ανάπτυξη πολλών περιοχών της χώρας.

Ο ελληνικός χώρος αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα οικολογικά και πολιτισμικά αποθέματα της Γης και είναι διάσπαρτος από μοναδικής αξίας και σπουδαιότητας φυσικά γεωλογικά μνημεία που ονομάζονται και γεώτοποι.

Οι γεώτοποι είναι χώροι στους οποίους συναντώνται στοιχεία που καταγράφουν την γεωλογική ιστορία της κάθε περιοχής. Αποτελούν αδιάψευστους μάρτυρες

της αέναης εξέλιξης της ζωής και του πλανήτη. Γεώτοποι χαρακτηρίζονται ηφαίστεια, σπήλαια, φαράγγια, απολιθωματοφόρες θέσεις, μεγάλα γεωλογικά ρήγματα, αρχαία μεταλλεία και λατομεία, γεωμορφές και τοπία που σκάλισαν στη διάρκεια των γεωλογικών αιώνων οι δυνάμεις της φύσης. Οι θέσεις αυτές έχουν ξεχωριστή αισθητική και επιστημονική αξία και μπορούν να αποτελέσουν περιοχές με αξιόλογο τουριστικό ενδιαφέρον.

Αν και είναι νέος όρος στην ορολογία της τοπικής ανάπτυξης, ο γεωτουρισμός εφαρμόζεται ήδη σε πολλές περιοχές στην Ευρώπη με σημαντικές προοπτικές δυναμικής συνέχειας και διάδοσης.

Τα τελευταία χρόνια γίνεται προσπάθεια καταγραφής ανάδειξης και αξιοποίησης πολλών γεωλογικών μνημείων στην Ελλάδα με σημαντικά αποτελέσματα. Το απολιθωμένο δάσος της Λέσβου, τα φαράγγια Βίκου και Αώου στην Ήπειρο και της Σαμαριάς στην Κρήτη, τα σπήλαια της Αλιστράτης και των Πετραλώνων στη Μακεδονία, του Δυρού και των Λιμνών στην Πελοπόννησο, οι γεωμορφές των Μετεώρων, τα ηφαίστεια της Σαντορίνης και της Νισύρου, απολιθωματοφόρες θέσεις στο Πικέρι Αττικής στην Τήλο, τη Σάμο αποτελούν μόνο παραδείγματα.

Πρόσφατα εκδόθηκε από το Υπουργείο Αιγαίου ο Άτλαντας των Γεωλογικών μνημείων του Αιγαίου που περιλαμβάνει 400 θέσεις γεωλογικών μνημείων από όλα τα νησιά και την παράκτια ζώνη που βρέχεται από το Αιγαίο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 15^ο

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Η Ελλάδα ως προορισμός εναλλακτικού τουρισμού προσφέρει αμέτρητες επιλογές και την ευκαιρία στους επισκέπτες της να εκμεταλλευτούν την ποικιλία αυτή που πηγάζει από την εκπληκτική γεωγραφική της θέση και τις ιδανικές καιρικές συνθήκες.

Προικισμένη με μαγευτικά τοπία, τις πιο καθαρές θάλασσες στον κόσμο, πλούσια σε φυσική ομορφιά και ιστορία, η Ελλάδα είναι ιδανική για διακοπές κοντά στη φύση και τον πολιτισμό, για ταξίδια περιπέτειας, για ιαματικά λουτρά

και χαλάρωση.

Μία από τις σημαντικές υποδομές που συμβαδίζει απόλυτα με το φυσικό περιβάλλον και προτρέπει σε μία μοναδική φιλοξενία μέσα στη φύση είναι τα παραδοσιακά καταλύματα, ξενοδοχεία, παλιά αρχοντικά, ξενώνες, βίλες κ.λπ. με μοναδική αρχιτεκτονική που συμβάλει στη διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος. Τα παραδοσιακά καταλύματα και ξενοδοχεία της χώρας μας προσκαλούν τον κόσμο για φιλοξενία.

Σε κάθε περιοχή της Ελλάδας στα χιλιάδες νησιά, στις πανέμορφες βουνοκορφές, καθημερινά ξετρυπώνουν μοναδικά παραδοσιακά καταλύματα, ξενοδοχεία, παλιά αρχοντικά, βίλες, ξενώνες και προτρέπουν τους τουρίστες να την ανακαλύψουν.

Τα ελληνικά παραδοσιακά ξενοδοχεία τα αναπαλαιωμένα παλιά αρχοντικά, οι παραδοσιακοί ξενώνες σχεδόν σε όλες τις περιοχές της Ελλάδας, έχουν χτιστεί με μεράκι, με σεβασμό στη φύση, στην παράδοση, στο φυσικό περιβάλλον, στην αρχιτεκτονική και πολιτιστική κληρονομιά κάθε περιοχής της Ελλάδας και προσφέρουν μοναδικές στιγμές φιλοξενίας χαλάρωσης και περιπέτειας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 16°

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο πολιτιστικός τουρισμός είναι η ήπια τουριστική δραστηριότητα που έχει στόχο την ανάδειξη αξιοποίηση και προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς και των ιστορικών και αρχαιολογικών μνημείων του τουρισμού στην περιοχή. Συνεπώς δίδεται η δυνατότητα στον επισκέπτη να έρθει σε επαφή και γνωριμία με τον πολιτιστικό πλούτο του τουριστικού προορισμού και τη συμμετοχή και παρακολούθηση των πολιτιστικών εκδηλώσεων που απορρέουν από αυτόν.

Από τη μακρινή Πάτμο μέχρι το ποικιλόχρωμο αγροτονήσι της Πάρου η Ελλάδα και τα νησιά του Αιγαίου παρουσιάζουν ένα μεγάλο φάσμα από τόπους φυσικής καλλονής, ιστορικών μνημείων και παραδοσιακών τρόπων ζωής που μπορούν να εμπνεύσουν και να ικανοποιήσουν τον κουρασμένο άνθρωπο της πόλης φέρνοντάς τον πιο κοντά στη φύση και σε εμπειρίες που έχουν λησμονηθεί.

Με μία σειρά μαθημάτων προσφερόμενων στη ζωγραφική, αγγειοπλαστική, αγιογραφία, φωτογραφία, δημιουργία ψηφιδωτών, γλυπτική, χρυσοχοΐα, γραφή και διαλογισμό η Ελλάδα εξελίσσεται σε δημοφιλή προορισμό για επισκέπτες που επιθυμούν να βρεθούν σε μια από τις ωραιότερες τοποθεσίες στον κόσμο ανάμεσα σε άλλους ανθρώπους κάθε ηλικίας και προέλευσης που όμως σκέφτονται όπως αυτοί.

Τα ηλιόλουστα νησιά του Αιγαίου, η αισθησιακή γραμμή της Πελοποννήσου και τα βουνά της Στερεάς Ελλάδας έχουν ευλογηθεί με μία από τις πιο πολύτιμες κληρονομίες στον κόσμο, που εμείς έχουμε δεσμευθεί να συνεχίσουμε να καταλάβουμε και να διαδώσουμε.

Η Ελλάδα είναι η πατρίδα της μυθολογίας, του Παρθενώνα, των Δελφών, της Αρχαίας Ολυμπίας, όπου διεξήχθησαν οι πρώτοι ολυμπιακοί αγώνες και των ανακτόρων της Κρήτης.

Με την επικράτηση του Χριστιανισμού οι έλληνες απέκτησαν εθνική συνείδηση και έθεσαν τα θεμέλια της παντοδύναμης Βυζαντινής αυτοκρατορίας. Ο βυζαντινός πολιτισμός είναι η συνέχιση του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού με πολλά ρωμαϊκά αλλά και ανατολικά στοιχεία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 17^ο

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Με μία ιστορία 4000 ετών η Ελλάδα είναι η κοιτίδα του ευρωπαϊκού πολιτισμού. Είναι η χώρα που γέννησε μοναδικούς φιλόσοφους όπως ο Σωκράτης, ο Αριστείδης και ο Θεμιστοκλής, στρατηλάτες όπως ο Φίλιππος ο Μακεδών και ο γιος του Μέγας Αλέξανδρος. Είναι η χώρα όπου αναπτύχθηκαν και μεγαλούργησαν πολιτισμοί όπως ο Κυκλαδικός, ο Μυκηναϊκός, ο Μινωικός, ο Σπαρτιατικός, ο Μακεδονικός, ο Αθηναϊκός και ο Κορινθιακός.

Η Ελλάδα έχει άπειρα αρχαία μνημεία συναρπαστικά μουσεία και θεαματικούς αρχαιολογικούς χώρους όπως η Πέλλα προσφέροντας την ευκαιρία για μια ιστορική περιπλάνηση στους αιώνες, την πιθανότητα για μια νοερή αναδρομή στο μύθο, την ιστορία και την κουλτούρα από τους κλασικούς χρόνους έως τις μέρες μας.

Πολλά τουριστικά γραφεία οργανώνουν θαυμάσιες περιηγήσεις με αρχαιολογικό ενδιαφέρον, ομιλίες από διακεκριμένους ανθρώπους των γραμμάτων, επισκέψεις σε χώρους ανασκαφών και συναντήσεις με κάτοικους για συμμετοχή των επισκεπτών σε κοινές πολιτιστικές εκδηλώσεις.

Τα κειμήλια της σύγχρονης ιστορίας του ελληνικού έθνους εκτίθενται στα πολυάριθμα μικρά και μεγάλα ιστορικά μουσεία από τα οποία το μεγαλύτερο είναι στην Αθήνα.

Στα 800 περίπου εθνικά και ιδιωτικά μουσεία που υπάρχουν στην Ελλάδα φυλάσσεται ένας πολιτιστικός πλούτος πολλών χιλιετιών από τα ευρήματα των νεολιθικών οικισμών έως τα σύγχρονα έργα τέχνης.

Στην Ελλάδα υπάρχουν μουσεία φυσικής ιστορίας, επιστημών, τεχνολογίας, εργαστήρια καλλιτεχνών και πολιτισμικά κέντρα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 18^ο

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Συμπεριλαμβάνονται όλες οι μετακινήσεις που συνδέονται με το θρησκευτικό συναίσθημα το οποίο προκαλεί τους τουρίστες να μεταβαίνουν στις θρησκευτικές εκδηλώσεις προκειμένου να ικανοποιήσουν τις θρησκευτικές τους ανάγκες.

Ο πλούτος των βυζαντινών της μνημείων κάνει την Ελλάδα ιδανικό προορισμό για χιλιάδες προσκυνητές. Μνημεία εκκλησιαστικής αρχιτεκτονικής και τέχνης αιώνων, αμέτρητες εκκλησίες και μοναστήρια μαρτυρούν την πλούσια θρησκευτική κληρονομιά της χώρας.

Οι βυζαντινές και μετά-βυζαντινές εκκλησίες σε πόλεις και μικρά χωριά, οι καθεδρικοί ναοί, τα εξωκκλήσια της υπαίθρου, τα μοναστήρια και τα ερημητήρια στολισμένα με θαυμάσια ψηφιδωτά, τοιχογραφίες και εικόνες, μαρτυρούν την επιμονή στην πίστη και την παράδοση.

Στη δυτική Θεσσαλία τα Μετέωρα, είναι σκαρφαλωμένα στις κορφές ενός συγκροτήματος επιβλητικών βράχων. Στη βόρεια Ελλάδα στη Χερσόνησο της Χαλκιδικής, στο ανατολικό άκρο, βρίσκεται πάνω από χίλια χρόνια η μοναστική κοινότητα του Αγίου Όρους η οποία αποτελείται από 20 μοναστήρια που κρύβουν μερικούς από τους πλέον πολύτιμους Βυζαντινούς θησαυρούς και μία πληθώρα κλασικών και μεσαιωνικών χειρογράφων.

Και τέλος στο νησί της Πάτμου με το μοναστήρι του Αγίου Ιωάννη του Θεολόγου και το σπήλαιο όπου πιστεύεται ότι ο Άγιος Ιωάννης ο Θεολόγος έγραψε την αποκάλυψη κατά το τέλος του 1ου μ.χ αιώνα. Όλα αυτά είναι μόνο λίγα από τα σημαντικά θρησκευτικά στοιχεία της Ελλάδας που θεωρείται ότι συγκαταλέγεται ανάμεσα στα πλέον θαυμαστά μνημεία του κόσμου.

Εκείνοι που ακολουθούν τα βήματα του Αποστόλου Παύλου διασχίζοντας αυτές τις βιβλικές πόλεις των Αθηνών, της Θεσσαλονίκης, των Φιλίππων, της Χριστιανούπολης και της Ρόδου κάνουν ένα οδοιπορικό μιας αξέχαστης θρησκευτικής εμπειρίας.

ΚΑΦΑΛΑΙΟ 19^ο

ΟΡΕΙΝΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Η Ελλάδα είναι μία κατεξοχήν ορεινή χώρα, αφού στην επικράτεια της υπάρχουν περισσότερο από 300 μεγαλύτερα ή μικρότερα βουνά. Ο σημαντικότερος ελληνικός ορεινός άξονας είναι η οροσειρά της Πίνδου που σχηματίζει τη «ραχοκοκαλιά» της ηπειρώτικης χώρας και έχει ως φυσική συνέχεια τα βουνά της Πελοποννήσου και της Κρήτης. Εξάλλου τα περισσότερα νησιά αποτελούν στην πραγματικότητα τις βουνοκορφές της καταποντισμένης Αιγιάδος που κάποτε συνέδεε την ηπειρωτική Ελλάδα με τη Μικρά Ασία.

Το ψηλότερο βουνό της χώρας είναι ο (φημισμένος από την ελληνική μυθολογία Όλυμπος (στη Μακεδονία) που φτάνει τα 2.917 μέτρα (κορυφή Μύτικας), ενώ περίπου 40 ορεινά συγκροτήματα, σε όλη τη χώρα, υπερβαίνουν σε υψόμετρο τα 2000 μέτρα.

Τα ελληνικά βουνά χαρακτηρίζονται από την ποικιλομορφία τους, τα σπάνια τοπία και τα μοναδικά δάση τους, μερικά από τα οποία είναι από τα παλαιότερα φυσικά δάση της Ευρώπης. Λόγω του απaráμιλλου φυσικού τους πλούτου (σε γλωρίδα και πανίδα) πολλά από αυτά προστατεύονται ως Εθνικοί Δρυμοί, ενώ παράλληλα, τις τελευταίες δεκαετίες, με τις υποδομές που δημιουργήθηκαν αποτελούν ιδανικούς προορισμούς για όσους θέλουν να απολαύσουν δραστηριότητες χειμερινού και ορεινού τουρισμού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 20^ο

ΧΙΟΝΟΔΡΟΜΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Τις τελευταίες δεκαετίες η χιονοδρομία και το άθλημα του σκι έγιναν εξαιρετικά δημοφιλή στην Ελλάδα. Σήμερα στο ηπειρωτικό τμήμα της χώρας λειτουργούν

συνολικά 19 χιονοδρομικά κέντρα σύγχρονων προδιαγραφών που αποτελούν σημαντικούς πόλους για την ανάπτυξη δραστηριοτήτων χειμερινού τουρισμού και είναι ιδιαίτερα προσφιλή τόσο στους Έλληνες όσο και στους ξένους επισκέπτες της χώρας.

Σε πολλά από αυτά τα χιονοδρομικά κέντρα πραγματοποιούνται ειδικά προγράμματα για τους αρχάριους και όσους βρίσκονται σε μέσο στάδιο εκμάθησης και για το λόγο αυτό προτού επισκεφθείτε κάποιο από αυτά επικοινωνήστε προηγουμένως με τους υπεύθυνους των κέντρων. Επίσης εάν δεν διαθέτετε δικό σας εξοπλισμό, στα μεγάλα αστικά κέντρα και στις περιοχές πέριξ των χιονοδρομικών κέντρων θα βρείτε εξειδικευμένα καταστήματα με είδη χειμερινών σπορ, ενώ σε ορισμένα από τα χιονοδρομικά κέντρα σας παρέχεται η δυνατότητα να νοικιάσετε μέρος ή το σύνολο του εξοπλισμού.

Χιονοδρομικά Κέντρα

Νομός	Βουνό	Περιοχή
Ανατολική Μακεδονία και Θράκη		
Δράμας	Φαλακρό	Αγιο Πνεύμα
Καβάλας	Παγγαίο	Κοιλιάδα Ορφέα
Σερρών	Βροντούς	Λαϊλιάς
Κεντρική και Δυτική Μακεδονία		
Γρεβενών	Βασιλίτσα	Διάσελο Βασιλίτσας
Ημαθίας	Βέρμιο	Τρία Πέντε Πηγάδια
Ημαθίας	Βέρμιο	Σέλι
Καστοριάς	Βέρνο (Βίτσι)	ΟΞυά
Πέλλας	Βόρας (Καϊμάκτσαλαν)	Βόρας (Καϊμάκτσαλαν)
Φλώρινας	Βέρνο (Βίτσι)	Βίγλα
Ήπειρος		
Ιωαννίνων	Πίνδος	Προφήτης Ηλίας
Ιωαννίνων	Πίνδος	Καρακόλι
Θεσσαλία		
Λάρισας	Όλυμπος	Βρυσοπούλες
Μαγνησίας	Πήλιο	Αγριολεύκες
Τρικάλων	Κοζιάκας	Περτουλιώτικα Λιβάδια
Στερεά Ελλάδα		
Βοιωτίας	Παρνασσός	Γεροντόβραχος
Ευρυτανίας	Τυμφρηστός (Βελούχι)	Διαβολότοπος
Φθιώτιδας	Παρνασσός	Κελλάρια Φτερολάκκα
Πελοπόννησος		
Αρκαδίας	Μέναλο	Οροπέδιο Οστρακίνας
Αχαΐας	Χελμός (Αροάνια)	Βαθιά Λάκκα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 21^ο

ΘΑΛΑΣΣΙΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Αποτελεί μια από τις σημαντικότερες μορφές ήπιου τουρισμού κυρίως σε χώρες που το συγκριτικό τους πλεονέκτημα είναι η θάλασσα. Περιλαμβάνει δραστηριότητες όπως π.χ. θαλάσσιες περιηγήσεις και το ναυτικό αθλητισμό.

Η πραγματοποίηση αυτών των δραστηριοτήτων γίνεται μέσα από διάφορους τύπους σκαφών (κρουαζιερόπλοια, θαλαμηγούς, φουσκωτά, ιστιοφόρα), τους χώρους ελλιμενισμού (μαρίνες), και τις υπηρεσίες που παρέχονται σ αυτές (φύλαξη, παροχή καυσίμων, καταστήματα ναυτιλιακών ειδών).

Ο θαλάσσιος τουρισμός θεωρείται ως ιδιαίτερος και εξειδικευμένος κλάδος του ευρύτερου τομέα του τουρισμού που απαιτεί τη γνώση και παράλληλα την προστασία του περιβάλλοντος. Η ορθολογική ανάπτυξη του θαλάσσιου τουρισμού επιβάλλει τη διαμόρφωση θαλάσσιας τουριστικής πολιτικής με τη συμμετοχή των αρμόδιων του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα αλλά και με τη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών.

21.1 ΟΙ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥ ΘΑΛΑΣΣΙΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

- Παράκτιος τουρισμός
- Υποβρύχιος τουρισμός
- Θαλάσσιος τουρισμός φύσης
- Θαλάσσιος αλιευτικός τουρισμός
- Θαλάσσιος πολιτιστικός τουρισμός
- Θαλάσσιος αθλητικός τουρισμός
- Γιώτινγκ
- Κρουαζιέρα

21.2 ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Δύο ζώνες πλεύσης στη Μεσόγειο

Δυτική ζώνη: Κυανή Ακτή, Ισπανία, Ιταλία

Ανατολική ζώνη: Τουρκία, Γιουγκοσλαβία, Ελλάδα.

Η ανατολική ζώνη έχει:

Υψηλότερες θερμοκρασίες θαλασσών

Μικρότερες αποστάσεις μεταξύ λιμανιών

Χαμηλότερες τιμές

Λιγότερες οργανωμένες μαρίνες

Ο θαλάσσιος τουρισμός είναι ένας σημαντικός τομέας της τουριστικής βιομηχανίας. Για πολλά παράκτια και νησιωτικά κράτη ο θαλάσσιος τουρισμός αποτελεί την «αιχμή του δόρατος» της τουριστικής βιομηχανίας.

Κεφάλαιο 22^ο

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Έχοντας ήδη εξετάσει με πλήρη ανάλυση τον εναλλακτικό τουρισμό και τις μορφές του καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι δεν είναι και τόσο εύκολο, όσο και αν φαίνεται η ανάπτυξη του εναλλακτικού τουρισμού. Το βασικό δε πρόβλημα για τη λειτουργία των εναλλακτικού τύπου επιχειρήσεων είναι ότι οι περισσότεροι κάτοικοι της ενδοχώρας δεν έχουν τις απαραίτητες γνώσεις, εκπαίδευση και πείρα αναφορικά με τον τουρισμό. Απαραίτητη λοιπόν προϋπόθεση για την ανάπτυξη του εναλλακτικού τουρισμού είναι κυρίως η καθοδήγηση από τους δημόσιους φορείς. Έχει παρατηρηθεί στο παρελθόν ότι οι προσπάθειες για την ανάπτυξη του εναλλακτικού τουρισμού, των οποίων το μεγαλύτερο μέρος αφορούσε την προσφορά και ειδικότερα τα κίνητρα για την κατασκευή εναλλακτικού τύπου επιχειρήσεων με ανύπαρκτο το θεσμικό πλαίσιο σχεδόν απέτυχαν, διότι πολλές από αυτές τις επιχειρήσεις αναγκάστηκαν να κλείσουν ή να υπολειπθούν ή και να αλλάξουν χρήση αφού δεν καταφέρνουν να ανταπεξέλθουν στις υποχρεώσεις τους. Περαιτέρω ακόμη και για τις εν λειτουργία εναλλακτικού τύπου επιχειρήσεις η έλλειψη ενός κεντρικού φορέα για το συντονισμό τους, την παροχή πληροφοριών και την προβολή τους στο ευρύ κοινό και η ανικανότητα των ιδιοκτητών τους να προβάλουν μόνοι τους το προϊόν τους, δεν τους αφήνει πολλά περιθώρια ανάπτυξης και κερδοφορίας. Μια λύση που θα μπορούσε να προταθεί στην προκειμένη κατάσταση είναι η εγκαθίδρυση δικτύων η με άλλα λόγια τουριστικών διαδρομών, μεταξύ επιχειρήσεων που προσφέρουν συναφή προϊόντα η μεταξύ επιχειρήσεων που προσφέρουν ανόμοια μεταξύ τους προϊόντα. Η δημιουργία τέτοιων δικτύων προσφέρει μεγαλύτερη ικανοποίηση στους τουρίστες από τον προορισμό που επισκέπτονται και δίνει τη δυνατότητα στις περιοχές της περιφέρειας να αυξήσουν την καταναλωτική δαπάνη των εισερχομένων τουριστών και κατ' επέκταση να αυξηθούν τα εισοδήματα και οι θέσεις εργασίας στην ύπαιθρο και στις ορεινές περιοχές. Μάλιστα η ενεργή συμμετοχή στην διαδικασία της ανάπτυξης των κατοίκων των περιοχών που υποδέχονται τους τουρίστες είναι απαραίτητο να συμμετέχουν ενεργά στην αναπτυξιακή διαδικασία συντελεί στο να αναζωογονηθεί η οικονομία τους και να παραμείνει ο ντόπιος πληθυσμός στην πατρική του γη.

\

Επιπλέον πολλά προβλήματα που απασχολούν τις περιοχές της ενδοχώρας βρίσκουν επίλυση μέσω της ανάπτυξης του εναλλακτικού τουρισμού, λ.χ. δημιουργία συμπληρωματικού εισοδήματος και απασχόλησης. Συνεπώς ο εναλλακτικός τουρισμός θα μπορούσε κάλλιστα να χρησιμοποιηθεί ως μοχλός τοπικής ανάπτυξης.

Παρατηρείται λοιπόν ότι στην σημερινή εποχή οι περιοχές της υπαίθρου, δεν δείχνουν να έχουν ωφεληθεί από το μοντέλο της μαζικής τουριστικής ανάπτυξης που έχουν ακολουθήσει οι περισσότεροι προορισμοί. Σύμφωνα με τον Hoggart-Sharpley η αντίληψη ότι ο τουρισμός αντιπροσωπεύει την επίλυση των προβλημάτων της περιφέρειας και επιπλέον ότι είναι «το μαγικό ραβδί» που θα διεγείρει την οικονομική τους ανάπτυξη χρήζει ιδιαίτερης προσοχής.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1.INTERNET

WWW. ALTERNATIVE TOURISM. GR

WWW. AGRICULTURAL TOURISM .GR

WWW. MARIS . GR

WWW. GEOTOURISM. GR

WWW. THALASSOTHERAPY. GR

WWW. ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ. GR

WWW. ECO TOURISM. GR

WWW. SPORT'TOURISM.GR

WWW. DIADROMES.GR

2. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ
ΑΝΤΩΝΙΑΣ ΕΥΘΙΜΙΑΤΟΥ ΠΟΥΛΑΤΟΥ '99

3. ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΗ ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ ΚΑΙ ΑΘΛΗΣΗ
ΛΑΛΟΥΜΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΤΑΜΟΥΛΗΣ '99

4. ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΠΡΟΤΑΣΗ ΣΧΕΔΙΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
2000-2006
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ Ε.Ο.Τ '99

5. ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑ
Χ.ΡΟΔΙΤΑΚΗ ΗΡΑΚΛΕΙΟ 2003

6. ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ
ΔΡ.ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΕΞΑΡΧΟΣ 2003

7. ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
ΡΙΓΓΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ
ΗΡΑΚΛΕΙΟ 2005

8. ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΥΓΕΙΑΣ
ΡΙΓΓΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ
ΗΡΑΚΛΕΙΟ 2003

9. Ο ΙΑΜΑΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
ΥΓΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
Σ,Κ ΣΠΑΘΗ
ΑΘΗΝΑ 2000

10. ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΧΡΗΜΑ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ
ΤΕΥΧΟΣ 116 ΜΑΡΤΙΟΣ '06

11. ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΧΡΗΜΑ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ
ΜΑΙΟΣ '06

12. ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: ΡΙΓΓΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ

13. ΘΑΛΑΣΣΙΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ
ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ: ΠΑΠΑΔΑΚΗ ΜΑΡΙΑ
ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

14. ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΤΟΥ ΘΑΛΑΣΣΙΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: ΦΡΑΓΚΟΥΛΗΣ ΑΝΤΩΝΗΣ

15. ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ
ΤΕΥΧΟΣ 317
ΜΑΙΟΣ '06